

RANDKRANT

Maandblad over de Vlaamse Rand · september 2021 · jaar 25 · #06

FR · DE · EN

traductions
Übersetzungen
translations

Werken aan de Ring
Vanaf 2025
het echte werk

Barbara Van den Abeele
Op zoek naar
het mysterieuze
in het verleden

En toen was er een
nieuw cultuurseizoen

Brusseleir! promoot
Brussels dialect
in de Rand

900 jaar
Norbertijnen
in Grimbergen

Lieselot Sablon (29) uit Meise werd door Sophie Verjans aangeduid om **deketing** voort te zetten. Sablon is dieet- en voedingsdeskundige.

Je goed voelen

Lieselot Sablon woont in Meise, net op de grens met Grimbergen, maar ze voelt zich toch meer 'een Grimbergse'. 'Ik ben er opgegroeid en ging er naar school. Eerst in de vrije basisschool Prinsenhof, later in het Jan van Ruusbroeckcollege in Laken, en daarna in het Koninklijk Atheneum in Grimbergen. In 2013 studeerde ik af als dieet- en voedingsdeskundige aan de HoGent. In 2015 studeerde ik 'voeding bij sport' aan de Plantijn Hogeschool Antwerpen. Ik ben gespecialiseerd in sportvoeding, overgewicht, allergieën en voedselintoleranties. Ik ken de problematiek goed, want ik heb zelf jarenlang geworsteld met voedselintoleranties en darmklachten. Ik heb mij verdiept in de werking van de darmen, gespecialiseerde darmonderzoeken en labotesten. Eerst werkte ik als (sport)diëtiste in een groepspraktijk in Steenokkerzeel. In volle coronaperiode opende ik The Good Club, mijn eigen zaak aan de Wolvertemsesteenweg in Grimbergen. Een risico mischien, maar de lockdown heeft de opening van de winkel ook net versneld.

In The Good Club draait alles rond gezond leven. Je goed voelen, kan echter niet alleen in cijfers worden uitgedrukt. Gewicht of het aantal gelopen kilometers zijn geen indicatie van je gezondheid en zijn geen doel op zich. Ik kies voor een holistische aanpak van voeding en beweging: meer energie, beter slapen, een goede vertering, lekker en gezond eten. We doen in kleine groepjes aan krachtcardio-trainingen, maar The Good Club biedt ook gezonde maaltijden en natuurlijke verzorgingsproducten aan. Tijdens de lockdown mochten we open blijven. Ik merkte trouwens dat tijdens die

periode meer mensen bezig waren met zelfzorg en gezondheid. Ze beseffen wat echt belangrijk is: je goed voelen en gezond leven.'

Triatlon

Sporten is belangrijk voor Sablon, het draagt bij tot een gezond leven. 'In mijn jeugd speelde ik volleybal bij volleybalclub Grivok, ik zat zelfs bij de Brabantse selectie. Na mijn studies ben ik marathons beginnen lopen. Mijn broer kocht een fiets en van marathons schakelden we over naar triatlons. Ik gebruik mijn kennis in sportvoeding om zelf beter te trainen, te presteren en te recupereren. Ik loop graag in de omgeving van het Lintbos. Je wandelt de deur uit en even verderop loop je in de velden en bossen. Dat maakt wonen in de Rand aangenaam. Hier is nog veel groene en open ruimte. Sporten in de natuur is gewoon zalig. Maar een terrasje in de Dansaertwijk in Brussel, de Vismarkt of op het Sint-Katelijneplein kan ik ook waarderen. Op vijftien minuten ben je van de groene Rand in de stad. Ik ben eigenlijk zowel een stads- als natuurmens.'

Trouwfeest

Omwille van corona was reizen moeilijk, maar ze wil de draad zo snel mogelijk terug opnemen. 'Steden bezoeken. Ik ga dan op zoek naar concepten zoals The Good Club. Ik zoek veganistische restaurants op alsook concepten en producten voor een gezond leven. Die kennis neem ik dan mee naar mijn eigen zaak, die ik verder wil uitbouwen. Maar eerst trouwen met mijn vriend. We zeiden onder ons tweetjes al ja voor de wet. Ons huwelijksfeest willen we echter samen met de familie en vrienden kunnen vieren.'

TEKST Joris Herpol • FOTO Filip Claessens

14 Tekens van de tijd
**Elisabeth en Léona,
de vrouwen van Groenendaal**

VERDELING RandKrant september wordt bus-aan-bus verdeeld in Grimbergen, Vilvoorde, Machelen, Zaventem, Kraainem, Wezembeek-Oppem, Tervuren, Overijse en Hoeilaart.

12 Van Gillebeek naar Kesterbeek

In de lagere school leerden we ons land beter kennen aan de hand van grote rivieren, beken en valleien. Maar zeg nu zelf: weet jij daar nog veel van? Tijd voor een verkenning langs de valleien en beken van de Rand.

04 Werken aan de Ring

De eerste beperkte aanpassingen zijn gestart, vanaf 2025 volgt het echte werk. Daarvoor liggen er nog drie scenario's op tafel. Eind dit jaar worden de grote knopen doorgehakt.

25 Iets en niets, ergens en nergens

'Is het niet mooier om niets te verwachten, want dan kan alles nog?' Met '(N)Iets' koppelt Gaea Schoeters haar kinderverhaal over verwachtingen aan de eigentijdse muziek van het Goeyvaerts Trio.

06 VANASSETOTZAVENTEM

10 FIGURANDT

13 MIJNGEDACHT

21 VERGETENRECEPTEN

23 MIDDENIN

32 GEMENGDEGEVOELENS

EN OOK

17 **De mens en zijn ding**
Freddy Willems maakt bijenkastjes

20 **Het nieuwe winkelen**
Winkelhieren zorgt voor trendbreuk

26 **Toekomstforum formuleert**
Over integrale veiligheid en mobiliteit

Werken aan de Ring

Eerst beperkte aanpassingen, vanaf 2025 het echte werk

Na vele jaren van wensen, ideeën en plannen, wordt er de laatste maanden zichtbaar werk gemaakt van de vernieuwing van de Ring rond Brussel. Eind dit jaar moeten de grote knopen worden doorgehakt over hoe de Ring er tussen Groot-Bijgaarden en Sint-Stevens-Woluwe zal uitzien.

TEKST Wim Troch • FOTO Filip Claessens

De noordelijke boog

Enkele *quick wins* en flankerende maatregelen voor het openbaar vervoer en fietsverbindingen waren de eerste stap. Na heel wat studiewerk, overleg en inspraakrondes werden de voorbije maanden drie alternatieven voor een ingrijpende aanpassing van de noordelijke boog van de Ring gepresenteerd. In een eerste variant verandert er eigenlijk niet zo veel, maar worden een aantal op- en afritten geschrapt en/of samengevoegd. Dat zou bijvoorbeeld het geval zijn voor de oprit in Jette en Wemmel. Bij het tweede alternatief wordt het lokaal en doorgaand verkeer gescheiden via parallelbanen. Die zouden er komen tussen Groot-Bijgaarden en Strombeek, en tussen Machelen en Sint-Stevens-Woluwe. Die parallelbanen komen er

Wie de voorbije maanden op de Ring rond Brussel is gepasseerd, heeft gemerkt dat er volop wordt gewerkt. In Koningslo worden de op- en afritten aangepast, met een fietsersbrug onder de Ring zodat wie langs de Medialaan fietst, geen auto-verkeer meer hoeft te kruisen. In Zaventem wordt de brug van de Hector Henneaulaan over de Ring vernieuwd, met een busbaan, veilige fietspaden en een groenstrook. In Sint-Genesius-Rode, Vilvoorde en Wezembeek-Oppem werden of worden hoppinpunten aangelegd. Dat zijn parkings waar je kunt overstappen op openbaar vervoer of (deel)fietsen.

De werkzaamheden moeten een oplossing bieden voor het enorme mobiliteitsprobleem op en rond de Ring. De grootste uitdaging is echter het noordelijke stuk van de Ring tussen Groot-Bijgaarden en Sint-Stevens-Woluwe. Dat is het drukste deel met de meeste op- en afritten. Het viaduct in Vilvoorde is bovendien een flessenhals. Het verkeer zal er altijd moeilijker verlopen omdat vrachtwagens moeite hebben met de helling. De voorbije maanden waren er infosessies en inspraakmomenten voor de herinrichting van dat stuk Ring.

Andere blik op mobiliteit

Ook al ligt nog niet vast hoe dat noordelijke deel van de Ring zal worden aangepakt, er worden nu toch een aantal concrete stappen gezet in een dossier dat al jaren aansleept. Want, van het aanleggen van extra rijstroken, een ondertunneling, tolheffing of een 'dubbeldekker viaduct' in Vilvoorde: geen idee was te gek de voorbije twee decennia. Vaak waren de laatste woorden van een voorstel nog niet uitgesproken of er klonk al protest. Mede daardoor zat het dossier jarenlang muurvast.

Om vooruitgang te kunnen boeken, richtte de

Vlaamse overheid in 2017 *De Werkvennootschap* op. Die moet grote werkzaamheden coördineren en participatietrajecten opzetten. 'De laatste jaren is de kijk op mobiliteit veranderd', zegt Marijn Struyf van De Werkvennootschap. 'Tot 2014 ging het vooral over een verbreding van de Ring, maar de vraag of die extra rijstroken en parallelbanen echt nodig waren, klonk steeds luider.' Naast veiliger en vlotter verkeer kwamen ook leefbaarheid en milieu steeds hoger op de agenda. Geluidsoverlast en luchtkwaliteit werden aandachtspunten, mede onder invloed van buurtcomités.

'Het geweer moest van schouder worden veranderd', zegt Struyf. 'De plannen voor een bredere Ring waren onvoldoende gedragen. In 2018 begonnen we met een participatief proces, waarbij we samen met gemeenten, middenveld, bedrijven en buurtbewoners gingen nadenken over oplossingen. Dat betekende een vertraging, maar het verhoogde wel de kansen dat de vernieuwing effectief uitgevoerd zou kunnen worden.'

Want ook al zijn de meningen over de oplossingen verdeeld, toch is iedereen het erover eens dat er iets moet veranderen. De files zijn niet alleen tijdverlies, maar hebben ook economische gevolgen en de gemeenten langs de Ring kreunen onder het sluipverkeer. 'Het hele idee van de herinrichting van het noordelijke deel van de Ring is het opwaarderen van onlogische en onveilige weginfrastructuur', zegt Struyf. 'Om de 500 meter heb je er op- en afritten, waarbij het verkeer van rijstrook kan veranderen.' Het zijn die weefbewegingen die het verkeer gevaarlijker en stroever doen verlopen. 'De complexe infrastructuur van de Ring leidt tot een duizendtal incidenten per jaar. Mede daardoor zoekt sluipverkeer zich een weg door de omliggende dorpskernen, wat de leefbaarheid in de Rand bedreigt.'

'De complexe infrastructuur van de Ring leidt tot een duizendtal incidenten per jaar.'

meestal op bestaande rijstroken. Het is dus niet de bedoeling om overal een extra strook asfalt te gieten. In versie drie is er alleen een parallelweg tussen Machelen en Sint-Stevens-Woluwe. De Ring zou ter hoogte van Zellik wel verbouwd worden om het verkeer vlotter te laten passeren.

Dat stuk van Zellik tot Jette is misschien wel het grootste zorgenkind in het hele Ringdossier. Omdat de Ring er over een helling loopt, waardoor het verkeer vertraagt, maar ook omdat de Ring er rakelings langs het Laarbeekbos loopt. Dat bos is beschermd, dus elke uitbreiding moet langs de Vlaamse kant gebeuren, op het grondgebied van Zellik en Wemmel. Om de helling weg te werken en om het Laarbeekbos in zijn waarde te laten, is er sprake van om de Ring in een sleuf te leggen.

Brussel geen voorstander van extra rijstroken

Vanuit het Brussels Hoofdstedelijk Gewest kijken men bezorgd naar de plannen. 'De zone aan het Laarbeekbos ligt gevoelig', vertelt Elke Van den Brandt (Groen), Brussels minister van Mobiliteit.

‘Dat is beschermd natuurgebied. Wat voor die zone op tafel ligt, is ontoereikend. De voorstellen betekenen enkel een tijdelijke verbetering. Studies tonen aan dat meer capaciteit altijd tot meer verkeer leidt. Misschien dat het verkeer in 2030, als de werken net afgerond zullen zijn, weer een tijdje vlot zal verlopen, maar in 2040 staan we weer allemaal stil.’

‘Dat aanzuigefect is een reëel verschijnsel’, erkent Struyf. ‘Alleen is het zo dat we bij de aanpassing van de Ring nergens zomaar domme verbredingen willen doen. Als we rijstroken opsplitsen en parallelbanen aanleggen, dan is dat om het bestaande doorgaand verkeer van het bestaande lokaal verkeer te scheiden. Op bepaalde plaatsen zul je de keuze moeten maken of je een afrit wil nemen of niet.’

‘De scheiding tussen lokaal en doorgaand verkeer is een goede zaak, maar daar mogen geen extra rijstroken voor worden aangelegd’, aldus Van den Brandt. ‘Daarover moeten we zeker nog praten. Het overleg tussen de gewesten verloopt constructief. We komen wel tot een oplossing.’

Koning Auto of Koning Fiets

Vlot en veilig verkeer zijn evenwel niet de enige aandachtspunten. ‘De luchtkwaliteit is even belangrijk’, verduidelijkt Van den Brandt. ‘Nu is die in Brussel en in de gemeenten langs de Ring vaak problematisch.’ De minister pleit voor lange termijn oplossingen. ‘Over de uitbouw van fietsinfrastructuur, het treinaanbod en de aansluitingen op het openbaar vervoer heeft het Brussels Gewest goed kunnen samenwerken met de Vlaamse en federale overheden. Ook in Brussel komen er extra investeringen in fietsinfrastructuur, zoals bijvoorbeeld tussen de Budabrug en het centrum van Brussel. Er wordt een miljard euro geïnvesteerd in openbaar vervoer, met betere aansluitingen vanuit de Rand.’

Dergelijke flankerende maatregelen moeten ervoor zorgen dat de fiets of het openbaar vervoer een aantrekkelijker alternatief wordt voor de auto. Dat alles in het teken zou staan van Koning Auto weerlegt Struyf. ‘Er wordt voor 300 miljoen euro geïnvesteerd in fietssnelwegen, voor 600 miljoen in openbaar vervoer – denk maar aan de Ringtrambus – en voor 100 miljoen in hoppinpunten. Dat is één miljard euro, nog voor er één meter asfalt voor de Ring is gelegd. Bovendien zullen de nieuw aangelegde op- en afrittencomplexen veel compacter zijn. Ze zullen minder plaats innemen, waardoor we weer stukken grond kunnen teruggeven aan de natuur. Zo is de *optimalisering* van de Ring ook voor een stuk een onthardingsproject: het ruimtegebruik gaat er in elk scenario op vooruit.’

‘Eind dit jaar moet een voorkeur worden bepaald voor het noordelijk tracé van de Ring’, licht Struyf het vervolg van het proces toe. ‘Dan moet de Vlaamse Regering het licht op groen zetten om aan de fundamentele werkzaamheden op de noordelijke Ring te beginnen.’ Dat betekent echter niet dat de graafmachines snel zullen uitrukken. Eerst moeten er nog ruimtelijke uitvoeringsplannen worden opgemaakt en goedgekeurd. Vermoedelijk zal er pas vanaf 2025

echt gewerkt kunnen worden. Zelfs als alles vlot verloopt, zal de Ring de volgende tien jaar één lange bouwwerf zijn. ‘We zullen werken volgens het *minder-hinderprincipe*. Er zullen altijd drie rijstroken in elke rijrichting beschikbaar blijven. Dat kunnen versmalde rijstroken zijn, maar de capaciteit blijft wel altijd ongeveer gelijk. Ook zullen de aansluitingen met de andere snelwegen, zoals de E40 of de A12, altijd open blijven.’ Wordt ongetwijfeld vervolgd.

FR Ajustements mineurs pour commencer, travaux majeurs à partir de 2025

Nul n'en doute: il faut absolument agir afin de résoudre l'énorme problème de mobilité du péri-phérique bruxellois. Mais que faire exactement? Et comment? Petit à petit, les plans arrivent à bout et les travaux vont enfin pouvoir commencer. D'abord quelques ajustements mineurs et ensuite le gros travail. Hors, trois scénarios sont encore à envisager. Les plus grands défis concernent la section du Ring entre Zellik et Jette, en raison de

la forêt protégée de Laarbeek, ainsi que la section entre Zaventem et Sint-Stevens-Woluwe qui est la partie la plus fréquentée et comptant le plus d'entrées et de sorties d'autoroutes, sans oublier le viaduc de Vilvorde qui est un important point de congestion. Ces derniers temps, le débat quant à la mobilité est passé d'un simple élargissement à l'optimisation du Ring. Et cela ne se résume pas à un simple changement de vocabulaire.

© FILIP CLAESSENS

Bijzondere beeldentuin

BEERSEL Kunstenaar Al Balis uit Beersel laat je tijdens het laatste weekend van augustus en de eerste twee van september binnenkijken in zijn befaamde *Tuin der Onlusten*. De bijzondere beeldentuin staat vol met indrukwekkende beelden, installaties, planten en objecten. 'Nu heel wat mensen in hun vrije tijd wandelen en mijn tuin op een wandelroute ligt, zie ik heel vaak nieuwsgierige blikken', zegt Balis. 'Iedereen is de komende weekends welkom om in de Tuin der Onlusten te komen rondwandelen. De tuin is een plek waar ik kunst en natuur met elkaar in interactie laat gaan. Je

ziet er een ongelofelijke verscheidenheid aan materialen en vrolijke kleuren. Ik noem het grootstadspoëzie in een landelijke omgeving.' · TD

i De Tuin-Toonstelling in de Tuin der Onlusten, Klutsstraat 24 in Alseberg vindt plaats op 28/8 en 29/8, 4/9 en 5/9 en 11/9 en 12/9, telkens van 13 tot 17.30 uur. De toegang is gratis. Reserveren doe je best via albalisartiest@gmail.com. Kom je spontaan langs, dan moet je mogelijk even geduld oefenen voor je de tuin in mag.

Euro Volley Center wordt uitgebreid

VILVOORDE Het Euro Volley Center, de thuisbasis van volleybalfederatie Volley Vlaanderen in Vilvoorde, krijgt een stevige uitbreiding. Er komen een nieuwe topsporthal, twee extra beachvolleyterreinen en een nieuwe polyvalente zaal. De forse investering van 1,7 miljoen euro is mogelijk dankzij een subsidie van 822.000 euro van Sport Vlaanderen. Naast die injectie van de Vlaamse overheid past ook de stad Vilvoorde nog 300.000 euro bij. 'We zijn zeer blij dat we de topsportschool en het volleybal kunnen verankeren in onze stad. De verlengde erfpacht voor 66 jaar zorgt ervoor dat de sport zich in alle rust kan ontplooiën. Daarnaast is de samenwerking positief voor elke Vilvoordenaar, want de sporthal zal na de schooluren gebruikt kunnen worden door onze Vilvoordse clubs. De vraag naar sportaccommodatie is zeer groot in onze stad. Met de bouw van deze sporthal komen we weer een stap dichterbij onze ambitie om sporten in eigen wijk toegankelijker te maken', zegt Moad El Boudaati (Vooruit), schepen van Sport. De nieuwe infrastructuur moet ten laatste in september 2024 klaar zijn. · TD

Gascentrale wordt mogelijke splitzwam

VILVOORDE Engie/Electrabel gaat in beroep tegen de geweigerde vergunning voor een nieuwe gascentrale aan het insteekdok in Vilvoorde. Eind juli liet gedeputeerde Gunther Coppens (N-VA) weten dat het energiebedrijf van de provincie geen vergunning kreeg omdat de nieuwe gascentrale te veel stikstof, CO₂ en ammoniak zou uitstoten. De deputatie ging daarmee in tegen de positieve adviezen van zijn eigen administratie, een resem Vlaamse overheidsdiensten en de stad Vilvoorde. De partij Groen ziet in de beslissing een politiek manoeuvre om de geplande kernuitstap van de federale overheid tegen 2025 tegen te werken. De gascentrale in Vilvoorde zou met een capaciteit van 875 megawatt een van de grootste in ons land worden en is cruciaal in de kernuitstap. Het dossier van de nieuwe gascentrale ligt nu op het bureau van Vlaams minister van Omgeving Zuhail Demir (N-VA). Zij liet via Facebook verstaan dat 'Vlaanderen elke aanvraag toetst aan de draagkracht van ons leefmilieu' en dat 'gascentrales het dan niet gemakkelijk krijgen. Een vrijkaart om meer uit te stoten dan toegelaten staat niet in mijn plannen.' · TD

Sloop woningen Far-West

VILVOORDE In de bekende wijk Far-West in Vilvoorde worden deze zomer 24 verloederde woningen gesloopt. De kleine arbeidershuizen maken deel uit van de arbeiderswijk die rond 1920 werd gebouwd. Het is ook een van de oudste tuinvijeken in Vlaanderen. De sociale huisvestingsmaatschappij Inter-Vilvoordse vroeg enkele jaren geleden de sloop van de woningen aan, maar botste toen op een njet van het stadsbestuur omwille van het historische karakter van de wijk. Nu de Inter-Vilvoordse een plan heeft uitgewerkt voor de heropbouw van de Far-West-wijk, mag de sloop nu toch doorgaan. De huizen in een vijftal leegstaande blokken in de Groenstraat en de Platanenstraat gaan tegen de vlakte. De terreinen zullen nadien volledig worden opgekuist en ingezaaid. Daarna krijgt de grond een tijdelijke invulling. Bedoeling is wel dat er op termijn nieuwe sociale woningen worden gebouwd. De woonblok in het Duchéhof blijft voorlopig staan. Inter-Vilvoordse bekijkt of dat gebouw kan worden gerenoveerd. Als dat niet mogelijk blijkt, zou na de sloop de originele gevel worden heropgebouwd. - TD

Taalonderzoeker Rudi Janssens overleden

Op 21 augustus overleed VUB-socioloog Rudi Janssens. Hij werd 59 jaar en was al een tijdje ziek. Janssens was de laatste twintig jaar vooral bekend van zijn taalonderzoek in Brussel en de Vlaamse Rand. 'Zijn wetenschappelijke verdienste is groot. We gaan hem erg missen, maar we zetten zijn werk voort', reageert VUB-rector Caroline Pauwels.

Janssens ontwikkelde de Taalbarometer-methode. Daarbij analyseerde hij taalkennis, taalgebruik en taalidentiteit in Brussel en de Vlaamse Rand op basis van een uitgebreide bevraging. Met een tussentijd van vijf jaar ondervroeg hij zo vijf keer een steekproef van 2.500 volwassen Brusselaars en recent ook twee keer een steekproef van 2.500 bewoners uit de Rand. Dergelijke gegevens waren niet meer beschikbaar sinds de talentelling van 1947. Het is dan ook een politiek gevoelige en complexe materie, maar de analyses van Janssens vonden weerklink aan beide kanten van de taalgrens. Hij schetste evoluties en verbanden, bracht nuances aan in het debat, wars van de controverse. 'Hij was de sterkhouders binnen onze onderzoeksgroep BRIO-VUB, een levende encyclopedie over Brussel en zoveel meer op academisch vlak. Maar Rudi was vooral ook een vriend, een mentor en een integer, goed en in-vriendelijke mens', aldus BRIO-directeur Dimokritos Kavadias. - KC

i In RandKrant van mei publiceerden we een interview met Janssens over de grote uitdagingen van de Vlaamse Rand. Zie: <https://www.randkrant.be/artikel/vlaamse-rand-voorbeeld-voor-vlaanderen>

De grond van de oude brandweerkazerne in de Arsenaalstraat in **Asse** wordt onderzocht op mogelijke PFOS-vervuiling. • De huisartsenwachtpost Midden-Brabant, waar inwoners uit **Vilvoorde, Strombeek-Bever, Machelen, Steenokkerzeel, Kampenhout** en **Zaventem** in het weekend en op feestdagen terecht kunnen voor medische hulp verhuist naar het AZ Portaels in Vilvoorde. • Afvalintercommunale Interza vraagt inwoners uit onder andere **Zaventem, Wezembeek-Oppem** en **Kraainem** om hun afvalzakken beter te beschermen tegen vossen, katten, kraaien en eksters. • De provincie Vlaams-Brabant lanceert in het Zoniënwoud een virtueel wandelnetwerk van 170 km. De wandelroute loopt onder meer langs **Hoeilaart, Huldenberg, Tervuren** en **Overijse**. • De provincie en de Boerenbond lanceren de actie 'Tafeldruif zoekt teler' om startende tafeldruiventelers op te leiden. • Toerisme Vlaams-Brabant en de gemeenten **Tervuren, Hoeilaart, Bertem, Huldenberg** en **Overijse** lanceren met Druiventro(t)s een nieuwe toeristische campagne voor de tafeldruif. • In de Vossevijver in het park van **Tervuren** zijn twee grote fonteinën geïnstalleerd om het probleem met de blauwalg op te lossen. • De gemeentelijke sporthal Keperenberg in **Itterbeek** wordt afgebroken. Op de nieuwe site worden sport, cultuur, woonzorg, onderwijs en buurtwerking samengebracht. • Omdat de gemeenten vrezzen voor extra verkeersstromen verzetten **Kraainem** en **Wezembeek-Oppem** zich met de Brusselse gemeenten Sint-Lambrechts-Woluwe en Sint-Pieters-Woluwe tegen de plannen om de toegang tot de Ring vanaf de Diegem-Woluwelaaan (op- en afrit 4)

af te sluiten. • De 74 meter lange Drie Fonteinbrug over het kanaal op de grens van **Drogenbos** en **Sint-Pieters-Leeuw** zal in het voorjaar 2022 in gebruik worden genomen door vrachtwagens en fietsers. • Villa Mon Désir in **Wemmel** is gerestaureerd en is één van de drie laureaten voor de zesde Onroerenderfgoedprijs van Vlaanderen. • De spoorwegbruggen aan de Paardenstraat en de Gehuchtstraat in **Sint-Genesius-Rode** worden dit najaar door Infrabel vervangen door nieuwe bruggen. • De wijk in **Eversem** kwam deze zomer in veertien dagen tijd maar liefst vijf keer onder water te staan. Buurtbewoners willen dat het project met 300 sociale woningen er niet komt. • De Wezenhaagkapel in **Grimbergen** werd door vrijwilligers heropgebouwd. • Aan het Molenhof in **Linkebeek** hebben de sociale huisvestingsmaatschappij Providentia, Vlabinvest, de gemeente en het OCMW de eerste steen gelegd van een nieuw sociaal woonproject met vier Vlabinvest-woningen, veertien sociale woningen en een woonst voor andersvaliden. • Na 25 jaar is het slib in de kanaal- en kasteelvijver in het Park van Coloma in **Sint-Pieters-Leeuw** geruimd. Er komt ook een nieuwe oeverbescherming. • Over de Woluwelaan komt er een tijdelijke fiets- en voetgangersbrug ter hoogte van het kruispunt met de Budasteenweg en de Bergstraat. • Natuurwandelaars en het Regionaal Landschap Brabantse Kouters hebben een lange afstandswandeling van 60 km doorheen de Brabantse Kouters uitgestippeld. Het is een samenwerking met Toerisme Vlaams-Brabant, RouteYou, Natuurlandpunt en de gemeenten **Wemmel**, **Merchtem**, **Meise**, **Opwijk** en **Asse**. • **Vilvoorde** verkoopt een oud pand en perceel op de Grote Markt 19-20 voor de realisatie van een nieuwbouw met woon, handels- en gemeenschapsfuncties. • Een kwart van de Vlaams-Brabantse huishoudens woont op een plek met een verhoogd risico op overstromingsgevaar. • Eind juli telde de provincie Vlaams-Brabant 28.667 werkzoekenden. Dat is het laagste aantal in de voorbije vijftien jaar. • Vanaf 1 september kunnen ouders in enkele basisscholen van **Sint-Pieters-Leeuw** hun coronaprik krijgen. • JH

Renovatie en uitbreiding Destelheide

DWORP Benjamin Dalle (CD&V), Vlaams minister van Jeugd investeert 6,8 miljoen euro in het centrum voor jeugd, kunst en creatie Destelheide in Dworp. Het gaat om een deel van de re-lancemiddelen *Vlaamse Veerkracht*. 'Destelheide is een unieke plek in de Vlaamse Rand', zegt Dalle. 'De bestaande slaapblokken zijn na meer dan 50 jaar aan renovatie toe.' Er komt ook een nieuw slaapblok en een nieuw paviljoen voor vorming, stages, congressen en workshops. 'Dat het jeugdwerk een niet te onderschatten rol speelt in onze samenleving is tijdens de coronaperiode duidelijk gebleken. Voor zoveel kinderen en jongeren was het vaak een van de weinige lichtpuntjes in die donkere dagen. De crisis heeft ook aangetoond dat er een tekort is aan kwaliteitsvolle ruimte voor onze kinderen en jongeren. We moeten daarin investeren.' • TD

Wordt het WK wielrennen in de Rand beslist?

VLAAMSE RAND Van 19 tot 26 september wordt in ons land het WK Wielrennen gereden. De strijd om de wereldtitels in de wegritten zal woeden tussen Knokke-Heist, Brugge, Antwerpen en Leuven. De aankomst ligt op de Geldenaaksevest in Leuven. Op het parcours liggen ook een aantal stevige kuitenbijters in de Druivenstreek. Zo moet het peloton in Eizer de Bekestraat trotseren, in Huldenberg de Smeysberg en in

Overijse de Taymansstraat en de Moskesstraat. Kunnen zij mee voor de beslissing zorgen? Op 24 september treden bij de mannen de junioren en de U23 in actie. Op 25 september is het de beurt aan de vrouwen, elite en junioren, en op 26 september rijden de elite mannen hun wereldkampioenschap. • TD

www.flanders2021.com

Haal je hartje op tijdens De Gordel

VLAAMSE RAND Van 28 augustus tot en met 5 september kan je jouw hartje ophalen in de groene Vlaamse Rand. De Gordel pakt uit met een uitgebreid aanbod aan sportieve-, muzikale-, en familieactiviteiten. De gemeenschapscentra van vzw 'de Rand' krijgen daarbij extra aandacht. Vanuit focusgemeente Sint-Pieters-Leeuw en het Gordelretpunt Provinciedomein Huizingen kan je deelnemen aan fiets- en wandeltochten. Je kan er genieten van familieactiviteiten en van muziekoptredens. Op zondag 5 september is het de apotheose met heel wat extra randanimatie.

Na een moeilijk jaar voor het gemeenschaps- en culturele leven door corona, knoopt De Gordel aan met de traditie om de gemeenschapscentra van vzw 'de Rand' in de verf te zetten. De Gordelklassieker van 100 km fietsen, is helemaal terug van weggeweest. 'Het is een bewuste keuze om opnieuw startpunten voor fiets- en wandeltochten te organiseren in onze gemeenschapscentra. We willen het publiek laten kennismaken met onze podiumactiviteiten en andere activiteiten', zegt Jo Van Vaerenbergh, algemeen directeur van vzw 'de Rand'.

Tijdens de Gordelweek zijn er enkele nieuwe uitdagingen. Zo zijn er graveltochten in Sint-Pieters-Leeuw. 'Daarnaast is er de Strava Challenge waarbij deelnemers van 30 augustus tot en met 5 september hun eigen 100 km kunnen fietsen waar ze maar willen', zegt Annelore Cleuren, woordvoester van Flanders Classics, de sporttechnische organisator van de Gordel. 'Op zondag 5 september kunnen Gordelaars tijdens de Gordelklassieker en de fietstocht van 56 km vanuit GC de Kam in Wezembeek-Oppeem een ommetje maken op de ringweg langs de luchthaven, die uitzonderlijk wordt opengesteld. Op de Gordelzondag zelf zijn er optredens en heel wat (kinder)animatie.'

In ruil voor elke deelname aan de fiets- en wandeltochten zullen de Bûûmplanters en het Vlaams Agentschap Natuur en Bos nieuwe bomen aanplanten in de Groene Gordel. • JH

i Deelnemen aan de fiets- en wandeltochten van De Gordel is gratis voor alle afstanden. Inschrijven vooraf is verplicht en kan via www.degordel.be of ter plaatse via de QR-code op de spandoeken.

Brusseleir!

promoot Brussels dialect in de Rand

Het Brussels Volkstejoêter is ons allen welbekend. Rond het succesvolle theatergezelschap dat in het Brussels speelt, ontwikkelen zich onder de naam Brusseleir! nog andere activiteiten die met het Brussels dialect te maken hebben.

TEKST Michaël Bellon • FOTO Filip Claessens

In november gaat met *Moeste weite wa da'k paas* een nieuw stuk van het Brussels Volkstejoêter in première. Wanneer dat in december en februari ook in de Rand toert, zal het ongetwijfeld succes hebben. 'Het Volkstejoêter is nog altijd één van de hoofdactiviteiten waarmee Brusseleir! zich al meer dan twintig jaar profileert in Brussel en daarbuiten', zegt algemeen directeur Geert Dehaes. 'Het is via het Volkstejoêter dat we de brug hebben gemaakt tussen Brussel en de Rand. Dat zien we aan de cijfers: onze stukken in de Rand zijn altijd uitverkocht. We willen aanwezig zijn in de Rand omdat daar veel uitgeweken Brusselaars wonen, maar ook omdat veel randbewoners het Brussels graag horen en openstaan voor Brussel zelf. Brussel en de Rand dichterbij elkaar brengen is één van onze doelen.'

Gemeenschapsvorming

Door een ingrijpende vernieuwingsoperatie in februari werd Be.Brusseleir omgedoopt tot Brusseleir! en moet de werking nog toegankelijker worden. Brusseleir! is meer dan dialecttheater. Het organiseert ook de Week van 't Brussels, het muzikaal project Brussels Tuub, taalinitiatielessen Brussels, academische initiatieven met de VUB, en

'Brusseleir! is meer dan het Brussels Volkstejoêter, het is een merk waarmee we meer mensen warm willen maken voor het Brussels dialect.'

nog veel meer. 'Bij de vernieuwingsoperatie zijn we echt voor een *rebranding* gegaan. Brusseleir! – met uitroepteken – is nu een echt merk waar we het Brussels dialect onderbrengen om meer mensen aan te spreken.'

De nieuwe merknaam gaat gepaard met een nieuwe huisstijl, een nieuwe website en een nieuwe communicatiestrategie. 'We spelen meer in op de identiteit door verbindingen te leggen en het vormen van een brede *community*. Daarbij zetten we in op de *mélange* in de samenleving die je aantreft in Brussel en de Rand.' Die gemeenschapsvorming komt onder meer tot uiting in het nieuwe drie-

maandelijke magazine dat tot ver in Vlaanderen wordt verspreid. 'Vroeger was de communicatie een ondersteuning van onze activiteiten, nu is het eigenlijk de rode draad doorheen onze werking. Het magazine gaat breder dan onze eigen activiteiten of het Brussels dialect. We berichten ook over de Brusselsse buurten, stellen onze partners waarmee we samenwerken voor, en ook de *maskes en ketjes* die niet per se bezig zijn met het dialect of de cultuur maar wel met zaken uit Brussel die hen beroeren.' Daarnaast zet Brusseleir! in op het digitale met de website, Facebook, Instagram en YouTube.

Oeis van 't Brussels

De inwoners van de Rand zijn ook welkom bij Brusseleir! in Brussel. 'De gemeenschapscentra in de Rand, waar wij elk jaar op het podium staan, zijn voor ons fysieke ankerpunten die we willen onderhouden. Die ankerpunten hebben we uiteraard ook in Brussel, met Zinnema in Anderlecht, het café 't Goudblommeke in Papier waar we activiteiten organiseren en aan zaalverhuur doen, en nu ook met Et Oeis van 't Brussels aan de Vlaamsesteenweg dat een functie heeft als onthaal, kantoor, documentatiecentrum, dialectloket en shop. Het moet onze zichtbaarheid in centrum Brussel verhogen. Het is een huis waar mensen zich kunnen informeren over het Brussels dialect en over onze activiteiten.'

 www.brusseleir.eu

Op zoek gaan mysterieuze

Barbara Van den Abeele woont in Vossem, vlakbij het park van Tervuren en het AfricaMuseum. Da's geen toeval: geschiedenis, musea en erfgoed lopen als een rode draad door haar leven.

TEKST Anne Peeters • FOTO Filip Claessens

Na de nodige omzwervingen op historische sites, in de uitgeverijwereld en het AfricaMuseum belandde ze in maart bij het Erfgoedlabo Leuven, het netwerk van de professionele cultureel-erfgoedspelers van de regio. 'Eerst werkte ik voor een uitgeverij, maar het bleef toch kriebelen om iets met erfgoed te doen, waarvoor ik had gestudeerd. Ik wist dat het AfricaMuseum na de vernieuwing opnieuw zou opengaan. Ik heb gesolliciteerd, werd aangeworven en kon de collectie van de museumshop mee uitbouwen. Een boeiende functie. Welke boeken horen hier thuis? Welke objecten? Daarnaast was ik ook verantwoordelijk voor de communicatie en de website van de shop. Het was heel fijn om daaraan mee te werken. Het is en blijft gevoelige materie in de Afrikaanse diaspora. Kolonisatie en dekolonisatie is een moeilijk verhaal. Er wordt constant gezocht naar meer aansluiting, maar het is en blijft nog altijd een strijdpunt. Kan je een museum over een koloniaal verleden dekoloniseren? Dat blijft de hamvraag.'

Als jonkie in Brussel

Dat was niet haar eerste ervaring in de wereld van de musea. In het begin van haar professionele carrière werkte Van den Abeele ook al in het Brusselse Museum voor Kunst en Geschiedenis. 'Na mijn afstuderen begin jaren 90 kon ik beginnen op de educatieve dienst van het museum aan het Jubelpark. Een zalige tijd. Met een fijne ploeg jonge mensen, allemaal nog niet zo lang afgestudeerd, gaven we rondleidingen doorheen de vaste collectie. In die periode had je ook veel wisselende, grote tentoonstellingen. Over de Maya's, de Inca's. Ik heb heel goede herinnerin-

DE Auf der Suche nach dem Geheimnisvollen in der Vergangenheit

Nach den notwendigen Recherchen an historischen Stätten, in der Verlagswelt und im AfricaMuseum landete Barbara Van den Abeele im März beim Erfgoedlabo Leuven, dem Netzwerk der professionellen Akteure des kulturellen Erbes in der Region. 'Für die wichtigsten Themen des Kulturerbes werden Workshops eingerichtet, beispielsweise zur Präsentation und Programmierung, zur Digitalisierung, aber auch zur Depotverwaltung und Sammlungspolitik. Das Erfgoedlabo ist ein Ort,

an dem Experimente durchgeführt werden können, an dem Dinge durch Pilotprojekte ausprobiert werden. Innovative Projekte, die zu neuen Erkenntnissen und neuen Methoden führen, die dann lokal, national und sogar international verbreitet werden. Darüber hinaus organisieren wir gemeinsam mit Erfgoedlabo Studientage, an denen Experten aus dem In- und Ausland teilnehmen. Im Herbst planen wir zum Beispiel einen Studientag zum Thema Entkolonialisierung des Erbes.'

naar het in het verleden

gen aan het gidsen van kinderen uit de lagere school, boekjes maken, maar net zo goed aan het gidsen van die wisselende tentoonstellingen voor volwassenen. Als *jonkie* was dat een prima leerschool. Spreken voor een groep, workshops organiseren, teksten schrijven,... Ook de gebouwen vond ik fantastisch, met lange gangen waar je in verloren kon lopen, al waren ze wel onderkomen. 's Middags gingen we soms met de collega's joggen in het park. Brussel is voor veel pendelaars de stad waar ze in het station aankomen, naar hun werk gaan en 's avonds hetzelfde traject afleggen in de omgekeerde richting, zonder veel van de stad gezien te hebben. Zo heb ik het zelf niet ervaren. Ik heb toen de charmante, bruisende kant van Brussel leren kennen. Het was voor mij ook de eerste keer dat ik met het tweetalige België in aanraking kwam. Ik werkte op de Vlaamse educatieve dienst, maar we hadden ook contact met onze collega's van de Franstalige dienst. Het museum is een federale instelling.'

'Na een jaar of zes werd het tijd voor iets nieuws, vond ik. Toen ben ik van die educatieve dienst overstapt naar een educatieve uitgeverij. Ik heb een heel aantal jaren in de uitgeverijwereld gewerkt, maar de liefde voor geschiedenis en erfgoed bleef altijd aanwezig. In de periode dat mijn kinderen klein waren, heb ik een tijdlang in Turkije gewoond, niet ver van de archeologische site in Sagalassos, het levenswerk van professor Marc Waelkens. Daarna ben ik verhuisd naar Vossem, vlakbij het park van Tervuren. Zalig.'

Eerste liefde: archeologie

'Archeologie is een constante in mijn leven. Op mijn 18e besloot ik om archeologie te studeren. Dat sprak tot mijn verbeelding. In mijn zesde middelbaar had ik een eindwerk gemaakt over de Inca's. Op zoek gaan naar dat mysterieuze in het verleden sprak mij enorm aan. Dus schreef ik me in aan de universiteit van Leuven om kunstgeschiedenis en archeologie te gaan studeren. Na twee jaar specialiseerde ik me in Romeinse archeologie. Ik leerde Italiaans en heb ook nog twee jaar oude geschiedenis gedaan en een jaar culturele studies. Toen pas voelde ik me voldoende gewapend om de arbeidsmarkt op te

trekken', lacht ze. De opleiding archeologie komt nu goed van pas in haar nieuwe job.

Over naar Erfgoedlabo

Corona trok een lelijke streep door de rekening op haar vorige werkplek in Tervuren. Hoe fijn het ook was om te werken op wandelafstand van thuis, het bleek niet evident in een culturele instelling om met alle restricties te blijven draaien. Veel dingen werden *on hold* gezet. Toen er een mooie kans op haar pad kwam om intensief met erfgoed bezig te zijn, aarzelde Van den Abeele niet. In maart dit jaar begon ze bij Erfgoedlabo Leuven, een jonge vzw die het licht zag in de zomer van 2020.

'Erfgoed bewaren voor de komende generaties. Met een passie voor het verleden.'

'Ik ben er voltijds aan de slag als coördinator. Deze vzw is er gekomen om meer kennis en expertise te delen, om samenwerkingen en uitwisselingen te bevorderen en om mensen met dezelfde passie rond de tafel te brengen. Het verhaal van Erfgoedlabo begon in 2017 als een samenwerkingsverband tussen dertien professionele cultureel-erfgoedspelers uit Leuven. Denk aan Museum M, Parcum, Abdij van Park, Erfgoedcel Leuven, Stadsarchief, KU Leuven Bibliotheken..., een uniek netwerk van musea, bibliotheken, archieven en dienstverlenende organisaties.

Sinds 2020 is Erfgoedlabo een vzw. De bedoeling? Krachten bundelen, informatie en kennis delen, overleggen en samenwerken met andere erfgoedspelers in Leuven en daarbuiten. In dat platform worden deskundigen van binnen en buiten de erfgoedsector, uit binnen- en buitenland betrokken.'

Experimenteren met boeiende ateliers

Wat betekent dat concreet in de praktijk? 'Voor de belangrijkste erfgoedthema's wordt er gewerkt met ateliers, bijvoorbeeld over presenteren en

programmeren, digitaliseren, maar ook over depotbeheer en collectiebeleid. Zo loopt er op dit moment een waarderingstraject over didactische collecties dat op lange termijn zal leiden tot een complementair collectiebeleid. Het Erfgoedlabo is een plek waar geëxperimenteerd kan worden, waar dingen uitprobeerde worden via proefprojecten. Innovatieve projecten die leiden tot nieuwe inzichten en nieuwe methodieken, die daarna lokaal, nationaal en zelfs internationaal gedeeld worden. Daarnaast organiseren we met Erfgoedlabo ook studiedagen waarbij deskundigen uit binnen- en binnenland worden betrokken. In het najaar plannen we bijvoorbeeld een studiedag over dekolonisering van erfgoed.'

Eigen plek

'In Vlaanderen heb je natuurlijk al de erfgoedcellen van de Vlaamse overheid en FARO (Vlaams steunpunt voor cultureel erfgoed), maar met die focus op kwaliteit en innovatie en het delen van expertise, heeft Erfgoedlabo zijn eigen plek, denk ik. De erfgoedcellen van de Vlaamse overheid zetten zich in voor het behoud van cultureel erfgoed in een bepaalde regio. Ze coördineren lokale initiatieven, zetten projecten op, ondersteunen professionele en niet-professionele erfgoedverenigingen van hun regio. Die cellen werken in het kader van een erfgoedconvenant dat de Vlaamse Gemeenschap afsluit met een stad of een regio. De Erfgoedcel Leuven is trouwens een van onze partners; de samenwerking met hen is bijzonder goed. Ook met FARO werken we regelmatig samen. Ze zijn partners bij de studiedagen die we organiseren en geven ondersteuning bij het opstarten van een waarderingstraject. FARO heeft een dienstverlenende functie. Ze helpen bij vragen van welke vereniging dan ook, verwijzen door voor subsidies, ... Ons netwerk is er gekomen door de Leuvense spelers te bundelen. Vanuit dat DNA is het een springplank geworden om opgebouwde expertise verder te delen. Als netwerkorganisatie van Leuvense partners zet Erfgoedlabo in op innovatie in de hele erfgoedsector, zodat dat erfgoed wordt bewaard voor de komende generaties. Met een passie voor het verleden.'

Van Gillebeek naar Kesterbeek

In de lagere school leerden we ons land beter kennen aan de hand van grote rivieren, beken en valleien. Maar zeg nu zelf: wist jij tijdens de laatste overstromingen nog waar de Vesder ligt? Wij gaan in de Rand op ontdekking naar beken en valleien, en zien wat de toestand is.

TEKST Herman Dierickx • FOTO Filip Claessens

De Rand telt een groot aantal beekvalleien. Sommige zijn tot een kilometer lang, andere ettelijke tientallen. De winterdijken kunnen dan weer enkele kilometers uit elkaar liggen. De Kesterbeek in Grimbergen en Zemst is 6 km lang, aan de monding nabij de Zenne vier meter breed en heeft een winterbed tot 2 km breed.

In de helft van de 16e eeuw startten in Grimbergen graafwerken voor wat nu het Zeekanaal is. Daardoor werd de oorspronkelijke beek doorsneden. Dat is de reden waarom je in de Gerselarendries geen bron(nen) vindt. Het stroomopwaartse deel in Grimbergen is de Gillebeek. Het afwaartse deel ligt nog even op Grimbergen. Verder richting Zemst heet ze de Kesterbeek. Het

gaat om een open riool waar de huizen en kmo-gebouwen afvalwater in lozen. Zuivering is aan de orde, maar laat op zich wachten.

Vijf jaar droog

In Zemst stroomt de Kesterbeek door landbouwgebied, in open ruimte van het uitgekledede type. Hagen en houtkanten zijn grotendeels verdwenen, en met de voorbije droge jaren is er onvoldoende water. Droogstanden van meer dan acht maanden per jaar zijn geen uitzondering. 2021 was de eerste keer in vijf jaar dat er in juli nog water in de beek stond. De Kesterbeek blijft kwetsbaar voor droogte. Weinig afstromend regenwater door droogte betekent weinig water in de beek.

Ter hoogte van de Haverenblok/Heusstraat komt

er een tweede arm bij, met een brongebied(je) één kilometer oostwaarts. De kwelwerking is beperkt, de beek valt regelmatig droog. Zware mestvervuiling zorgt voor problemen. Sanering is een must, maar het komt er voorlopig niet van. De schaarse stengels van de grote valeriaan en de grote wederik zijn de laatste der Mohikanen uit een bloemrijk verleden, die binnen een paar jaar ook zullen verdwijnen door verruiging.

Verder stroomafwaarts ligt een mooi natuurlijk overstromingsgebied van een hectare groot. Van op de Heusstraat zie je een oase van populier en wilg. Ter plaatse gaat het om een prachtige waterpartij met verdrinken bomen die uitgroeien tot stevige monumenten. Onlangs nam een bever er zijn intrek. Deze locatie verdient alle bescherming en zelfs uitbreiding, het is een echt pareltje.

Weinig ruimte

Dan stroomt de Kesterbeek door bewoond gebied, maar ze krijgt weinig ruimte. Hier en daar ligt een verwaarloosd perceel met ondoordringbaar wilgenstruweel, elders grenzen kortgeknipte tuinen aan de oevers. Het biedt een wat saai traject, er zijn veel verbeteringen mogelijk. Ecologische tuinen zouden een goed begin zijn, natuurlijke oevers zouden voor meer leven kunnen zorgen.

Ter hoogte van de Schaliënhofstraat loopt de beek tussen oude en nieuwe bewoning, met aan de Bosstraat een eerste zuiveringsstation van Aquafin. Het gezuiverde water loopt door weidcomplexen die een natuurmozaïek vormen. Natuurlijke graslanden wisselen af met over-

Fatima Ualgasi is een geboren en getogen Vilvoordse met internationale roots, literaire ambities en diverse blogs. Voor *RandKrant* schrijft ze afwisselend met Tom Serkeyn, Joris Hintjens en Dirk Volckaerts de column *mijngedacht*.

bemeste en besproeide weiden. Zal het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB), dat hier onlangs grond aankocht, verbetering brengen voor mens en natuur?

Opnieuw krijgt de beek af te rekenen met bemestings- en pesticidenproblemen, al stroomt ze door een aantrekkelijk landschap van akkers en graslanden. Gezonde landbouw is goed voor dit leefgebied, maar met de intensieve bedrijfsvoering blijft er voor mens en natuur te weinig over om zich duurzaam te handhaven.

Overbemesting blijft een probleem

Iets verderop, aan de Kapelsestraat, ligt al een volgend zuiveringsstation, grenzend aan een tweede prachtig overstromingsgebied. Overbemesting vormt alweer een prangend probleem. Vorig jaar dreven er vele honderden dode vissen op het water. De mest van paarden, varkens en schapen vervuult dusdanig dat dringende sanering nodig is. Want ook het overstromingsgebied deelt in de klappen: het water is troebel en zit vol algen. Sanering en een natuurlijke inrichting kunnen wonderen doen. Besprekingen hierover met de bevoegde instanties zijn aan de gang. Enkele honderden meters verder ligt het zuiveringsstation van de Grote Parijsstraat, dat mooi werk levert. Maar ook hier krijgt de gezuiverde waterloop meteen te maken met ernstige bemestings- en pesticidenproblemen en daar kan dat station niets aan veranderen.

Tussen hier en de monding waren tot de jaren 1990 nog schitterende houtkanten en hagen aanwezig, maar die zijn nu allemaal verdwenen. Grootschalige ruiming met zware machines eisen hun tol en zorgen voor een kaal landschap in een al bij al mooie regio met veel wandelaars.

Nabij de monding ligt de Eglegemvijver, en dat is meteen het natuurlijkste deel van de vallei. Het is een echt wandelgebied waar mensen rustig verpozen. De uitloop in de Leibeek ligt verscholen in ruige vegetatie, maar het gebied heeft een grote recreatieve waarde. Ook deze waterpartij is intussen het leefgebied van de bever. De vallei van de Kesterbeek staat model voor vele andere valleigebieden in Vlaanderen: van alles wat, veel bedreigingen, maar minstens even veel troeven.

Dakloos

Het regent als ik dit schrijf. Alweer. En er zijn nog volop acties aan de gang voor de slachtoffers van de overstromingen in Wallonië. Maar bij dit weer denk ik toch het eerst aan mensen die al langer dakloos zijn. Vroeger dacht ik dat er in mijn stad geen daklozen waren. Die blijken er wel degelijk te zijn. Het beeld dat ik voor ogen had, klopte niet. De daklozen in Vilvoorde vallen nauwelijks op. Ze zijn proper en dragen gewone kleren. Ze zien eruit zoals iedereen. Ze zijn proper omdat ze zichzelf en hun kleren kunnen wassen bij het Centrum Algemeen Welzijnswerk (CAW). Ze beschikken er over lockers waarin ze hun bezittingen kunnen achterlaten. Daar en bij vzw *Uit het niets* kunnen ze terecht voor gratis koffie en eten. Ze kunnen er hun gsm opladen, naar het toilet gaan, relaxen.

In de wintermaanden is er nachtopvang. Maar soms is het al lang voordien bitter koud of nat, zoals nu. Toch zie je de daklozen hier maar zelden op straat slapen. Ik weet wel dat er verscheidene leegstaande panden gekraakt worden. Je kan dat verkeerd vinden, maar persoonlijk zie ik liever dat deze mensen een dak boven hun hoofd hebben, zeker als het pand toch al jaren leegstaat.

Net voor de coronacrisis vond er een eerste telling van daklozen plaats in Aarlen, Luik, Gent, Leuven en de provincie Limburg. Geen sinecure, want dakloosheid kent vele vormen. Er zijn daklozen die in een garage wonen of in hun auto. Ongeveer een kwart verblijft bij familie of vrienden. Opvallendste cijfers: circa 30% zijn vrouwen en 1 op 5 is tussen de 18 en 25 jaar. Ik weet dat in mijn stad vrouwen en kinderen snel worden opgevangen, wat maakt dat het toch vooral mannen zijn die letterlijk

op straat staan. Een belangrijk aandeel heeft een migratieachtergrond. In Leuven telde men 62% daklozen met de Belgische nationaliteit ten opzichte van 25,5% niet-Belgen met een tijdelijk verblijfsrecht en 12,4% dat onwettig in ons land verblijft. Van de daklozen die ik hier ken, is ongeveer de helft buitenlands. Ik denk aan X. uit Roemenië. Al jaren hier zonder de juiste papieren terwijl dit eigenlijk geen probleem zou hoeven te zijn. Spreekt een mix van Frans, Spaans, wat Nederlands en raakt vaak gefrustreerd omdat hij zich zo moeilijk verstaanbaar kan maken. Wat wellicht ook een probleem vormt in zijn contacten met officiële instanties. Niet iedereen heeft een talenknobbel.

Om terug te komen op de overstromingen. Ik vermoed dat een deel van de slachtoffers inderdaad wel eens voor langere tijd dakloos zou kunnen worden. Onbewoonbaarverklaring van de woning is een belangrijke oorzaak, vooral bij niet-Belgen. Bij Belgen zelf ligt de oorzaak meestal in relationele- en gezondheidsproblemen. En de oplossingen zijn schaars. In Vilvoorde zijn er bijvoorbeeld zeer lange wachttijden voor sociale woningen en de huurprijzen op de privémarkt liggen hoog. Wat me in mijn contacten met mensen in armoede en/of dakloosheid steeds weer treft, is hoe snel het kan gaan. Er moet zich maar ergens een ongelukkige samenloop van omstandigheden voordoen en daar ga je. Dat en de rugzak van een ongelukkig verleden die velen meedragen.

Tot slot een weetje. Wist je dat een rugzak een van de belangrijkste bezittingen is van een dakloze? Ben je uitgekeken op jouw exemplaar? Schenk het dan aan een daklozenopvang.

TEKST Fatima Ualgasi • FOTO Filip Claessens

Elisabeth en Léona, de vrouwen van Groenendaal

Station van Groenendaal

Groenendaal is een bijzondere plek. Leopold II kneedde de plaats aan de rand van het Zoniënwoud tot zijn geliefde speeltuin, maar het was vaak dankzij vrouwen dat de plek haar poëtische kant vrijgaf. **TEKST** Koen Demarsin • **FOTO** Filip Claessens

Hoe gaat het met je, mijn liefste Elisabeth? Ik weet dat je wat ziek was, maar dat het bijna voorbij is; het is al lang geleden dat ik nog iets van je hoorde. Ik hoop dat ook je moeder en je vader gezond zijn en ik omhels jullie alle drie.'

Het zijn de spaarzame woorden die een zekere Léona stuurde aan een jongere vrouw in Gent. De postkaart waarop de tekst staat, kwam er op 24 juli 1908 toe. We weten maar weinig over hen. Of ze familie waren of bevriend, is niet echt duidelijk, al lijkt Elisabeth wel wat jonger te zijn. Léona stuurde de kaart vanuit Groenendaal. Op de voorkant prijkt een foto met het hotel waar ze verbleef: een statig bakstenen gebouw met torentjes, natuurstenen banden en een trapgevel die herinnert aan grote bouwwerken uit vervlogen eeuwen. Op de foto is het zomer. De bomen rond het hotel staan in blad en de luifels voor de vensters en het overdekte terras houden de warmte en het directe zonlicht uit de kamers. Het terras staat buiten opgesteld en een leeg fietsenrek wacht op gasten die in de buurt onderweg zijn.

Intussen zijn de levens van de twee vrouwen vergeten. Alleen hun namen leven verder op een postkaart. De woorden die Léona schreef, zijn de weinige herinneringen die van haar overblijven. Zelfs haar achternaam ontbreekt. Haar Frans verdraagt een Vlaamse afkomst. Zoals voor zovelen hielp het wellicht om haar sociale positie te verbeteren en een leven te leiden tussen de andere

Franssprekende gasten die in hotel Château du Prince Léopold hun tijd doorbrachten. De met bomen afgezoomde baan voor het hotel voerde naar het nabije station van Groenendaal, dat de reizigers naar deze plaats aan de rand van het Zoniënwoud vriendelijke ontving.

Een magisch station

Twee meisjes staan te kijken. De dikke rookpluim zwelt aan en de wielen zetten zich traag in beweging. Met zware halen verlaat de trein langzaam het perron. In zijn rug laat hij het open land achter in de avondschemering. De monumentale bomen vormen met hun kruinen een beschermend bladerdak over het stationsgebouw dat bijna in het omringende bos verdwijnt. Zijn bestemming is onbekend. Waarop de twee meisjes wachten, is onbekend. Op de grens tussen het gesloten woud en het open land moet de haast poëtische omgeving van het station van Groenendaal er zo'n honderd jaar geleden hebben uitgezien. Het lijkt alsof Paul Delvaux meekeek toen hij in 1960 zijn dromerige La Gare Forestière schilderde. Hij kende de omgeving goed. Deze kunstenaar, die in treinen en spoorwegen een hoofdmotief vond voor zijn bevreemdende werken, woonde rond 1920 in Bosvoorde, een dorp met een treinhalte dat grensde aan het woud, maar dat intussen werd opgeslokt door de stad. Groenendaal lag aan de andere kant van dat woud langs hetzelfde spoor naar Namen. Het bos, het station, de oude treinstellen, de heuvels in de schemering: het werk is een collage van de vele herinneringen aan de treinreizen die hij vanuit Brussel naar Namen en Hoei maakte. Hij schilderde het lege woudstation als zat hij zelf hoog in een treincoupé.

Gelegen op de plaats waar het bos plaatsmaakt voor het platteland, moet de buurt van het station in Groenendaal sterk hebben geleken op het schilderij van Delvaux. Alleen was het stationsgebouw zelf sierlijker en groter. Toen het in 1896 was afgewerkt, stond er geen kleine witte halte, maar een statig lang gebouw, rijk versierd met fijne witte houten lijsten, gebeeldhouwde ornamenten, gekleurde baksteenrijen en frivool smeedwerk voor het afdak, te groot voor de maat van het nabije gehucht. Koning Leopold II zou in het ontwerp zelf een bepalende hand hebben gehad, zo wordt gezegd. Daar kan hij zo zijn redenen voor gehad hebben. De halte Groenendaal was niet alleen het doorvoerstation waarlangs de luxueuze kasdruiwen uit de buurt van Overijse en Hoeilaart per spoor naar de rijke eettafels van Brussel en nog verder hun weg vonden. Het station moest ook een waardige aankomsthal

zijn voor reizigers die in de bosrijke omgeving de drukke stad achter zich lieten.

De twee jonge meisjes uit het schilderij zwijgen. Ook hen kennen we niet, we zien niet eens hun gezichten. In het openbare schouwtoneel van de late 19e eeuw waarin de acteurs mannen waren, zijn vrouwelijke stemmen eerder zeldzaam. Ze lijken wel toeschouwers die toekijken hoe hun echtgenoten, broers en vaders als politici, militairen of industriëlen de nieuwe wereld uittekenen. Maar zelden sierden standbeelden van vrouwen, zusters of moeders de perken en plantsoenen in de stad, veeleer zijn het de gedecoreerde stenen en bronzen bustes van hun echtgenoten. Een schaduwrol was voor vrouwen tijdens het fin de siècle niet ongewoon. Zo zijn ook de meisjes van Delvaux toeschouwers. Ze zien toe hoe het moderne leven zich op gang trekt, in de vorm van een trein.

Groenendaal was een lusttuin, een trefpunt voor de beau monde. Nu is het station niet langer een bestemming, maar een doorgangplaats.

De lusthof van Leopold

Op de prentkaart die Léona aan Elisabeth schreef, wandelen drie jonge vrouwen in de richting van het hotel. Ze dragen losse kledij en een zomerhoed. Het zijn passanten, als bij toeval vereeuwigd door de lens van de fotograaf. Eén van hen draait zich om en kijkt ons aan. Misschien kwamen ze zopas van de kapel van de Welriekende Dreef aan de overkant van de weg, sinds mensenheugenis een drukbezochte bedevaartplek. Maria 'de Welriekende', werd niet alleen aanbeden voor hulp tegen koorts, ze bekoorde ook kunstenaars en auteurs als Rik Wouters of Hugo Claus die bij haar kapel inspiratie vonden. Maar deze Lieve Vrouw bood vooral hoop aan jonge vrouwen en hielp hen bij het zoeken naar een geschikte huwelijkspartner. Maria was voor velen niet enkel een nabije moeder, in haar bleef er ook iets van een veel oudere vruchtbaarheidsgodin bewaard. Bij hun bezoek lieten de jonge vrouwen een kousenband achter bij de kapel als offer om hun smeekbede kracht bij te zetten. Wie weet, leverde het hen een goede partij op met een uniform en ooit ergens een standbeeld of een straatnaam. Het kon hen maar geluk brengen.

De drie dames van de Welriekende wandelen door een buurt die aan het eind van de 19e eeuw een heel eigen élan kreeg. Dit was onder meer

door toedoen van de man wiens standbeelden boven alle andere uitstaken en die van de bosrijke oostkant van Brussel zijn speelterrein maakte: Leopold II. Zijn invloed in de buurt is overal zichtbaar. In 1889 nam hij in Groenendaal de paardenrenbaan in gebruik. Met haar treinstation en doorsneden door de Steenweg op Sint-Jansberg, die van Tervuren naar Waterloo liep, was de plek goed ontsloten en de bosrijke omgeving bood de nodige ruimte. De omgeving langs de steenweg groeide uit tot een mondain oord aan de rand van het woud. Vanaf de nieuwe, dure buitenwijken buiten de oude stadsmuren raakten de stadsbewoners er snel via het spoor richting Luxemburg. Vanaf het Noordstation liep de spoorweg met een boog door de heuvelflanken van de oostrand naar het zuiden en deed onder meer de haltes Leuvensesteenweg, Wetstraat en het Luxemburgstation aan. De wandelaars en vakantiegangers vonden hun onderkomen in hotels nabij het station en de met bomen omzoomde steenweg die meer weghad van een lange, groene dreef. Hun wandelingen brachten hen naar de nabije vijvers en het woud, ze staken over naar de kapel of naar de renbaan.

Lusttuin voor beau monde

De hippodroom was er één om gezien te worden met de koninklijke loge als kroon op het bouwwerk en het brandpunt van de aandacht als de vorst zelf aanwezig was. Net zoals de koning hier in dit Belle Époqueparadijs bijna alles rond de jonge Belgische dynastie. Leopold sculpteerde de oostrand van de stad tot één groot totaal-kunstwerk. Niet alleen de renbaan, maar ook vele parken rond de stad, de Tervurenlaan, die sinds de Wereldtentoonstelling van 1897 het park van Tervuren met Brussel verbond, de Ravensteingolfclub op de kruising tussen de Tervurenlaan en de Steenweg naar Sint-Jansberg uit 1906, de koningsvijvers en het station in Groenendaal waren van zijn hand. Daartussen langs de

Koninklijke loge van de hippodroom

- ▶ steenweg die alle plaatsen aan elkaar reeg en verwelkomde Château du Prince Léopold de gasten in haar kamers.

Het gemeentebestuur van Hoelaart was de koning erkentelijk voor zijn werken in de buurt en bedankte hem door de steenweg naar hem te vernoemen. Als behoeder van het land en zijn bevolking was hij alomtegenwoordig en keek hij toe hoe zijn onderdanen hun vrije uren doorbrachten met vermaak en met het aanknopen van goede relaties. Want deze lusttuin in de rand was meer dan een plaats voor gratis tijdverdrijf, het was vooral een trefpunt voor de *beau monde* waarin luxe, vertier en elitair vertoon met elkaar vervlochten raakten in één van de best denkbare decors. Waar de burgers ook hun vrije tijd doorbrachten in de bossen en de parken rondom de stad, overal kwamen ze Leopold tegen. De vormgegeven natuur was de uitverkoren plaats om zijn vorstelijke aanwezigheid te laten zien en om de burgers te laten meegenieten van de welvaart die de jonge Belgische staat te beurt viel.

De oude dame en het bleke meisje

Vele jaren gingen voorbij en Groenendaal veranderde. Het dorp verloor haar renbaan, haar druiven, haar bezoekers en uiteindelijk ook haar rust. Het woud nam ook de oude renbaan terug in bezit. Enkel de koninklijke loge kijkt nog uit op de oude piste die intussen grasland is geworden. Ook het oude zijspoor dat de baan met het nabijge station verbond, is intussen verdwenen. Wat rest is een breed, leeg talud in het bos. Bij de aansluiting

naar het station versperren twee geknakte bomen de weg, alsof het bos besloot dat de mens hier voortaan niets meer te zoeken heeft.

Het station is niet langer een bestemming, maar een doorgangplaats en een halte voor pendelaars uit de wijde omtrek. Toeristische sfeerborden op de dichtgetimmerde ramen zijn slechts goedkope make-up op haar oud geworden gelaat. Ze kunnen niet verbergen wat niet weg te steken is, het afgetakelde karkas van een oude dame. De graffiti op de muren, de gebroken ruiten en wilde plantengroei zijn de open won-

den van de vervlogen tijd. De treinen naar de stad haasten zich er snel voorbij.

‘Onder de trieste en vuile luifel, gaat een meisje zitten. Ze is zo wit en bleek, als ik haar goedenavond wens.’

De zwijgende meisjes blijven terugkeren. De Franstalige chansonnier Bialek vatte de *tristesse* en vergetelheid haarscherp als hij ons op de tonen van zijn lied *Groenendaal* in zijn gedachten meeneemt. Net als van de verloren liefde die hij bezingt, blijft van deze plek vooral de melancholische herinnering over. Op die avond in het station, zag ook hij de maan, de lantaarns en de slapende treinen. Hij zag het eenzame, zwijgende meisje en herinnerde zich de nachtelijke sfeer van Paul Delvaux aan wie hij zijn lied opdroeg. Zo werd de *tristesse* van het station haar tweede leven: een blijvende bron voor poëtische inspiratie.

Ook de jonge dames op de postkaart werden oud. Hopelijk hielp ‘de Welriekende’ hen aan een goede echtgenoot. Misschien sleten ze samen hun grijze dagen in het Château du Prince Léopold, dat zelf als rustoord ouder werd. Hun tijd maakte intussen plaats voor een andere tijd. Het verkeer werd drukker en de steenweg veranderde in een snelweg. De trage kasseien zijn vervangen door asfalt. De brede Ring rond Brussel verdrong het statige gebouw achter een betonnen berm en verbrak de band met het bos en de kapel aan de overkant. Met de rust die voorbijging, sloot ook het rusthuis zijn deuren. Het gebouw staat al een tijd leeg en werd intussen verkocht. Nu is het wachten tot de nieuwe eigenaar zich laat inspireren door de bevreemdende sfeer van Groenendaal en van dit afgeleefde hotel haar kunstwerk maakt. ‘Haar’ schrijf ik, want de nieuwe bezitter moet wel een vrouw zijn, dat lijkt alleen maar logisch.

The once-majestic Groenendaal station

We see two young girls standing and watching as the thick plume of smoke rises and the wheels slowly start to move. The train gradually leaves the platform, puffing heavily. The monumental trees and their crowns form a protective canopy over the station building that almost disappears into the surrounding forest. This is what the lyrical setting of Groenendaal station must have looked like 100 years ago. It seems as if Paul Delvaux were looking on when he painted his dreamy *La Gare Forestière* in 1960. When the station was completed, in 1896, rather than being a

tiny, white-coloured stopping off point, it took the form of a majestic, tall and richly decorated building, too large for the size of the nearby hamlet. Public life in the late 19th century was one where men dominated and women tended to stay in the background. The Delvaux girls are also spectators. Groenendaal village has changed quite considerably over the years, losing its racecourse, its grapes, its visitors and, finally, its peaceful environment. The station is no longer a destination, but a staging post for commuters coming from far and wide.

Freddy Willems

Duizend-en-één insectenhôtels

Freddy Willems uit Dworp is niet alleen een weldoener voor de schoolgaande jeugd, maar ook voor de bloemetjes en de bijtjes. Hij bouwt al jarenlang insectenhôtels en laat de kinderen daar volop aan mee timmeren.

TEKST Michaël Bellon • FOTO Filip Claessens

Willems is oorspronkelijk afkomstig uit Baardegem, een deelgemeente van Aalst, maar hij woont al in Dworp sinds 1981. Hij werkte als mecanicien in Opwijk, Halle en Dworp, en is nu met pensioen. Hij is altijd een natuurliefhebber geweest, jarenlang actief voor Natuurpunt, en conservator van natuurreservaat Rilroheide en De Weikes. 'Uiteindelijk ben ik bij Natuurpunt gestopt omdat het allemaal wat te veel werd. Ik zat alle dagen in het natuurgebied om te maaien en te snoeien of afsluitingen te herstellen. Sinds mijn vrouw ziek is, ben ik meer thuis en heb ik me volledig op insectenhuisjes toegelegd.'

Combinatie natuur en techniek

Met het maken van die insectenhuisjes (eigenlijk alternatieve bijenkasten voor wilde bijen) kan de natuurliefhebber techniek combineren met zorg voor de natuur. Willems voegt er nog een educatieve dimensie aan toe: hij betreft kinderen bij de bouw van de insectenhôtels.

'Met de basisschool Sint-Victor in Dworp maak ik al jaren vogelkastjes en insectenhôtels', legt hij uit. 'Ik ben geen imker, maar wilde bijen hebben mij altijd geïnteresseerd. Eigenlijk zijn alle bijen wilde bijen. Ik houd me niet zo bezig met honingbijen of koloniebijen, wel met de solitaire wilde bijen. Mensen kennen die wat minder goed omdat ze niet steken. Hun angel is te kort om door de mensenhuid te geraken, en ze moeten ook hun nest niet verdedigen.' Die solitaire wilde bijen leven slechts een paar weken, maar van februari tot oktober volgen de verschillende soorten elkaar op. Sommige van zijn insectenhôtels

zijn voor negentig procent bezet. Handig is ook dat de bijen zelf alles weer schoonmaken.

'Het is natuurlijk wel belangrijk dat de bijen te eten krijgen. Er moet in de buurt dus een variëteit aan bloemen en planten beschikbaar zijn, want een solitaire bij vliegt maar vijfhonderd meter ver om stuifmeel te halen. Terwijl een honingbij daarvoor tot drie vier kilometer ver kan gaan.' Zo zorgen de bijen op hun beurt voor de noodzakelijke bestuiving van bloemen en planten. 'Het zou een ramp zijn, moesten we morgen zonder bijen vallen. Het is geen goede zaak voor het bijenbestand dat er steeds minder klaver op de velden staat of dat er bijna geen onkruid meer groeit tussen de aardappelen.'

Bamboe en dennenappels

Wie een van zijn meesterwerken wil zien, kan op De Weikes zijn manshoge insectenhotel gaan bewonderen. De afgelopen jaren maakte Willems 884 insectenkastjes. 'Op een gegeven moment dacht ik: waarom maak ik er geen 1.000 bijenkastjes van? Ik schreef alle scholen in Beersel aan. Op enkele dagen tijd had ik aanvragen voor meer dan 120 kastjes. Alle scholen in Beersel deden mee, en via mond-aan-mond reclame kwam ik

ook in Brussel terecht. Zo zat ik aan nog eens 430 extra kastjes.'

Gelukkig weet Willems van aanpakken. 'De gemeenten of scholen zeggen mij voor hoeveel kinderen ze insectenhôtels willen. Ik bereken hoeveel hout ze nodig hebben, verzaag het op maat, en boor het voor. De scholen betalen het hout, maar voor wat binnen in het kastje zit, zorg ik zelf. Zo heb ik zeker 25.000 gaten geboord in houtblokken.'

Hij heeft ook nog wat tips. 'Ik zorg voor een beschermende draad waardoor de vogels niet naar de nectar komen pikken. De dennenappels onderaan de kast zijn voor een stuk decoratief, maar er nestelen zich ook kevers, sluipwespen en spinnetjes in. Voor de nestjes is bamboe heel geschikt omdat je daarmee zowel dunne als dikkere gaten krijgt. Bijen nestelen zich in gaatjes die van twee tot twaalf millimeter kunnen variëren. Bamboe kost wel veel werk. Ik ga er bij de mensen snoeien, kuis de bamboe en laat hem vier à vijf maanden drogen om te kunnen verzagen.' Zo krijgen de kinderen op de scholen een zelfbouwpakket voor hun insectenhotel. 'Ieder kind krijgt een bakje met alles wat ze nodig hebben om een kastje in elkaar te timmeren.'

En toen was er een nieuw cultuurseizoen

‘Op het podium staan, daar doen we het voor’

We hebben al voorzichtig van een culturele zomer mogen snoepen. Maar nu gooien alle cultuur- en gemeenschapscentra eindelijk weer de deuren open voor een – hopelijk – normaal podiumseizoen. Het publiek is er klaar voor, artiesten en medewerkers zo mogelijk nog meer.

TEKST Ines Minten • FOTO Filip Claessens

Frederik Sioen: ‘Terwijl veel van mijn collega’s met existentiële vragen worstelden, kon ik mij nuttig maken. Ik heb dat nodig.’

Artiesten en publiek, er heerst een gevoel dat we iets in te halen hebben. Het eerste optreden na het lange niets had voor velen een emotionele, zelfs bijna fysieke impact. Dat toont aan dat de cultuursector essentiëler is dan gedacht’, zegt muzikant Frederik Sioen. Als coördinator van het Gents Kunstenoverleg en woordvoerder van de Crisiscel Cultuur verdedigde hij het afgelopen anderhalve jaar de belangen van de cultuursector.

‘De rol van de kunstenaar is een dialoog op gang brengen en af en toe tegen de schenen schoppen. Kunst brengt mensen bij elkaar en troost ze. Vanuit zo’n sector mag een krachtig signaal niet uitblijven.’ Sioen zou als coördinator van het Gents Kunstenoverleg beginnen op 16 maart 2020, zo was het gepland. Toen kwam echter de lockdown en werd zijn rol ineens veel prangender. ‘Ergens was het ook een geschenk. Ik kan niet lang naar het plafond zitten staren en niks doen. Terwijl veel van mijn collega’s met existentiële vragen worstelden, kon ik mij nuttig maken. Ik heb dat nodig. Als muzikant haal ik mijn inspiratie ook uit de contacten met het publiek.’

Broederschap

‘Afgelopen zomer ben ik zelf voorzichtig begonnen met een aantal kleinere concertjes, maar het najaar wordt intensief. Dan heb ik de tournee *Sioen Plays Graceland*, twintig akoestische optredens in verschillende kerken in Vlaanderen, met de Zuid-Afrikaanse muzikanten die ik al twaalf jaar ken. Die tournee stond vorig jaar gepland, maar is toen geannuleerd. Ik vind het fantastisch dat hij er nu toch komt. Op het podium staan, is waar we het uiteindelijk voor doen. Het broeder-

schap dat ontstaat wanneer je een podium deelt, heb ik nog het meest gemist. Mensen met wie je samen muziek maakt, ken je na een tijdje zo goed, het is een band voor het leven. Je hoeft vaak zelfs maar een kleine hoofdbeweging te doen en de anderen begrijpen wat je bedoelt.’

Pijnpunten

De goesting is groot en Sioen is van nature een positief ingesteld iemand. Toch is hij er niet helemaal gerust op dat alles nu met een vingerknip in orde komt. ‘Ik denk dat de sector de impact van corona nog lang zal voelen. We hebben allemaal cruciale netwerkmomenten gemist. Elk optreden is de beste reclame voor het volgende. Je mag ook niet onderschatten hoe belangrijk napraten is. Je ontmoet publiek, organisatoren en collega’s. Door samen aan de toeg te blijven hangen, ontstaan er ontzettend veel nieuwe ideeën en inzichten die er nu niet zijn geweest.’

De lonen voor kunstenaars vormen ook al jaren een heikel punt. In de dagen voor corona was op dat vlak een en ander aan het bewegen. ‘Het leek erop dat daar eindelijk schot in zou komen, maar dat debat is stilgevallen. Ik vrees zelfs dat iedereen nu zo graag wil spelen dat er veel water bij de wijn zal worden gedaan wat betreft gages en omstandigheden.’ Corona heeft de precare situatie van de kunstenaar nog duidelijker blootgelegd. Omdat velen in wankele statuten werken, bleken ze opeens nergens recht op te hebben en volledig in de kou te blijven staan. ‘Ook zagen we heel wat oudere kunstenaars die in de jaren 80 en 90 in de bloei van hun carrière zaten, maar door het gebrek aan statuten in die tijd bijvoorbeeld veel in het zwart

hebben gewerkt. Zij beginnen nu met pensioen te gaan en vallen door die omstandigheden terug op heel lage inkomsten. Met corona is het extra duidelijk geworden hoe kwetsbaar veel statuten in onze sector zijn. Laat ons hopen dat we dat soort inzichten uit de crisis toch nog ten goede kunnen keren.’

Publiek in beweging

‘Als ik ergens voluit hoopvol over ben, is het het publiek’, zegt Sioen. ‘In de zomer hebben we gezien dat het publiek heel voorzichtig terugkeerde. Je merkte dat de mensen gretig zijn om elkaar weer te ontmoeten, ook op andere plekken dan op restaurant of café, en dat ze de sector graag willen steunen. Natuurlijk is er veel uitgesteld en wil iedereen nu tegelijk spelen en organiseren. Ongetwijfeld komt er dus een *bottleneck* aan evenementen in het najaar. Daar zullen we met zijn allen door moeten. Misschien komt er een overaanbod, misschien raken niet alle zalen vol, maar ik schat dat dat zich stilaan zal herstellen. Ik ben ook niet bijzonder bang dat de grote namen de kleinere zullen verdringen. In de zomer zagen we toch dat er veel ruimte kwam voor lokaal aanbod. Dat zorgt ook altijd weer voor beweging in het publiek, iedereen brengt er makkelijk nieuwe mensen uit zijn eigen netwerk mee naartoe. Ik hoop dat ook de organisatoren daar kansen zullen zien om een nieuw publiek aan te trekken.’

VR • 29 OKT • 20.30

Sioen plays Graceland

Asse, Oud Gasthuis, 02.456.0160

De mannen achter de schermen

De meest onzichtbare belangrijke personen worden ze genoemd. Ook tijdens de coronacrisis bleef hun stem op de achtergrond. Hoe bliken enkele podiumtechnici terug op het afgelopen anderhalf jaar?

v.l.n.r.: Tom Jacobs, Free Van Gestel, Rudy Schoolmeesters

Rudy Schoolmeesters,
podiumtechnicus GC de Kam, Wezembeek-Oppem

'De onwetendheid was lastig'

'De eerste lockdown kwam er voor mij op een goed moment', lacht hij. 'Het begon allemaal wat veel te worden en ik had rust nodig. Die eerste dagen thuis heb ik dus veel geslapen. Na zes weken thuis ben ik weer aan de slag gegaan. Ik hield mij bezig met allerlei klusjes die al even lagen te wachten, maar die er nooit van leken te komen. Ik heb bijvoorbeeld op het podium extra kabels voor licht en geluid gelegd. Dat zal het werk in de toekomst vergemakkelijken.'

'Vooral de onwetendheid vond ik lastig. Wat kan er nog en wat niet? Wanneer verandert er opnieuw iets? Sommige technische fiches heb ik ettelijke keren opnieuw bekeken omdat het optreden telkens weer werd uitgesteld. Ik kijk uit naar het komende seizoen, wanneer we hopelijk weer normaal zullen kunnen werken. Ik hoop alleen dat het in het begin geen overrompeling zal zijn. Het is tenslotte voor iedereen meer dan een jaar geleden, dus iedereen wil er nu absoluut invliegen, terwijl het voor iedereen ook weer wat wennen zal zijn.'

Free Van Gestel,
podiumtechnicus GC de Bosuil, Jezus-Eik

'Oh, wat heb ik het gemist!'

'Ik ben er helemaal klaar voor. Ik vond die lockdown best lastig. Thuis is het niet eenvoudig om je met technische zaken bezig te houden. Ik heb veel opzoekingswerk gedaan, bijvoorbeeld naar microfoons, en ik heb technische documenten gemaakt die ons werk zullen vergemakkelijken. We hebben met alle technici van 'de Rand' ook bijscholingen gevolgd. En vanaf een zeker moment kon ik ook weer achter de schermen in het centrum werken.'

'Nu mag de normale gang van zaken echt wel weer van start gaan. Ik heb de artiesten, het publiek, de muziek en de sfeer gemist. Ook het gevoel dat je iets kan betekenen en deel bent van een geheel ontbrak. Ik ben benieuwd naar wat het zal geven. Is iedereen het hele coronagedoe zo beu dat het zal stormlopen? Of stelt het publiek zich afwachtend op? En hoe zullen de programma's eruitzien na die periode van uitstellen en afwachten? Zullen eerst de grote namen aan bod komen of zal er ook ruimte zijn voor kleiner en onbekender werk? Hoe dan ook: ik ben ervan overtuigd dat we een toffe periode tegemoet gaan.'

Tom Jacobs,
podiumtechnicus GC de Lijsterbes, Kraainem

'Laat de mensen maar terugkomen, hoe meer hoe liever'

'Tijdens het eerste optreden na de versoepelingen was ik zo blij dat ik eindelijk weer mijn gewone werk kon doen. Het voelde zelfs wat onwennig en nieuw om weer aan de knoppen te kunnen zitten. We hebben tijdens de sluiting van de cultuursector wel nieuwe dingen geleerd en ons nuttig kunnen maken, maar echt een show kunnen draaien, heb ik toch enorm gemist. Je merkt dat het verlangen om weer *aan cultuur te doen* zowel bij de artiesten, het publiek als de technici heel groot is. Weet je, het is gewoon onwezenlijk om zo'n donkere, lege, koude zaal binnen te komen, terwijl het normaal volle bak is. Voor een centrum is het altijd tof om een banner met 'uitverkocht' over je posters te kunnen plakken. Ik hoop dus dat we in september veel van die banners gaan mogen plakken. Laat de mensen nu vooral maar terugkomen, hoe meer hoe liever.'

i Vzw 'de Rand' zoekt regelmatig stagiairs podiumtechnieken. Als hands-on stagiair help je de techniek bij de praktische realisatie van onze voorstellingen. Interesse? Kijk op www.derand.be of stuur je CV en motivatiebrief naar vacature@derand.be.

Winkelhieren zorgt voor trendbreuk

De campagne 'winkelhieren' van UNIZO heeft de wind in de zeilen. Na corona winkelt meer dan 70% van de consumenten dichterbij huis en 80% winkelt het liefst in de eigen gemeente.

TEKST Gerard Hautekeur • FOTO Filip Claessens

Elke Tielemans, directeur van UNIZO Vlaams-Brabant en Brussel (Unie van Zelfstandige Ondernemers), zet die resultaten uit de UNIZO-enquête van de zomer van 2020 dik in de verf. Uit diezelfde bevraging blijkt dat 62% van de ondervraagden het belangrijk vindt om te kopen bij winkels van Belgische oorsprong en 47% van hen is bereid daarvoor iets meer te betalen. 'Door de corona-epidemie zijn veel consumenten meer lokaal gaan winkelen. Eerst verplicht, nadien bewust. Denk bijvoorbeeld aan de werknemers die van thuis uit telewerken. Almaar vaker gaan ze inkopen doen in de eigen gemeente. Bovendien is het veel makkelij-

ker geworden om ook online lokaal te shoppen. Veel handelszaken zijn immers tijdens de lange periode van gedwongen sluiting op de digitale sneltrein gesprongen. Horecazaken schakelden over op online bestellingen en afhaalmaaltijden. Wat vroeger door sommigen als een bedreiging werd beschouwd, werd plots een uitgelezen kans om te kunnen blijven ondernemen en de situatie niet te ondergaan.'

Maatschappelijke meerwaarde

'De oproep van UNIZO om lokaal te winkelen, vindt gehoor bij de consument', vervolgt Tielemans. 'Niet toevallig is *winkelhieren* in 2019

verkozen tot het woord van het jaar. De omslag in het koopgedrag is broodnodig als je weet dat drie jaar geleden ongeveer 70% van de Belgen die iets online kocht dat in het buitenland deed. De populairste artikelen die ze kopen via buitenlandse webshops zijn kleding, schoenen, elektro, speelgoed en sportartikelen. Daardoor zijn er in Vlaanderen heel wat zelfstandige winkels in die sectoren uit het straatbeeld verdwenen. Maar daarnaast hebben ook tal van voedingsspecialiteiten zoals bakker, slager, groenten-, vis- en kaaswinkels de deuren moeten sluiten. Met 10,4% leegstaande panden in Vlaams-Brabant blijft de leegstand stijgen.'

'Vorig jaar kochten Belgen nog voor 8 miljard euro in het buitenland. We vragen de consument niet om ineens al hun aankopen lokaal te doen, maar wel om even na te denken voor ze overgaan tot een automatische bestelling bij een buitenlandse aanbieder. Meestal is er een even goed of beter alternatief bij een ondernemer van hier. Stel dat je die 8 miljard in België zou spenderen, dan zou je 45.000 extra lokale jobs kunnen creëren. Als de consument lokaal koopt, heeft dat een positief effect op de lokale economie. Er zijn vele schakels in de keten. Zo doet een plaatselijke bakker, kledingzaak of boekhandel ook een beroep op een lokaal boekhoudkantoor, of tapt het dorpscafé bier van een lokale brouwerij, die haar graan dan weer koopt bij een boer uit de streek. De consument is zich steeds meer bewust van de maatschappelijke meerwaarde van het lokaal winkelen. Het stimuleert de werkgelegenheid, het heeft een effect op de leefbaarheid van de kernen, de verminderde autoverplaatsingen zijn milieu- en klimaatvriendelijk. Bovendien sponsoren lokale handelszaken vaak het plaatselijke verenigingsleven. Met andere woorden het geld dat je lokaal uitgeeft, keert op verschillende manieren terug naar de gemeenschap.'

Bedrijvige kernen

Tielemans, die in de druivenstreek woont, stoot evenwel ook op de toenemende leegstand van de winkelpanden. 'Vijf jaar geleden stonden er in Vlaams-Brabant 1.512 panden leeg, vandaag zijn dat er 1.716. In heel wat gevallen gaat het om een verdubbeling of een verdrievoudiging. In kleine gemeenten slinkt het aantal detailzaken

al langer, maar ook grote winkelsteden ontspringen de dans niet.' Volgens UNIZO moet het handelsbeleid inzetten op twee sporen: enerzijds investeren in bedrijvige kernen en anderzijds een halt toeroepen aan grootschalige baanwinkels en shoppingcentra in de periferie. 'Dit houdt volgens ons in dat bestaande perifere detailhandelszaken niet verder kunnen uitbreiden.' Tielemans is ervan overtuigd dat een goede mix van handel, wonen, werken, publieke diensten, cultuur en recreatie kunnen zorgen voor bedrijvige en levendige kernen. 'Daarom moeten steden en gemeenten een toekomstgericht beleid voeren, gericht op een 'kernegebied' waar verschillende functies zijn verweven. Het is een voorwaarde om de centra te revitaliseren en aangenaam te maken om te winkelen.'

 www.winkelhier.be

La nouvelle tendance est à l'achat local

La campagne *winkelhieren* (acheter localement) de l'UNIZO (Union des Entrepreneurs Indépendants) a le vent en poupe. Après le Covid, plus de 70% des consommateurs font leurs achats plus près de chez eux; 80% préfèrent faire leurs achats dans leur propre commune; 62% considèrent qu'il est important d'acheter dans des magasins d'origine belge et 47% sont prêts à payer un peu plus pour cela. 'L'épidémie a incité de nombreux consommateurs à faire davantage d'achats locaux. D'abord par obligation, puis consciemment', explique Elke Tielemans de l'UNIZO Brabant flamand et Bruxelles. 'Ce changement de comportement d'achat est désespérément nécessaire, car à 10,4%, le taux de vacance des locaux commerciaux dans le Brabant flamand reste élevé. C'est pourquoi les villes et les communes doivent mener une politique tournée vers l'avenir, axée sur une 'zone centrale' où diverses fonctions sont imbriquées. C'est une condition pour revitaliser les centres et en faire des lieux agréables pour y faire du shopping.'

Snelle recepten uit de tijd van oma

Walter Evenepoel is een man met vele interesses. Wanneer twee van zijn passies samenkomen – geschiedenis en koken – vertelt hij honderduit over oude volkse en feestelijke gerechten uit het Pajottenland. **TEKST** Lene Van Langenhove • **FOTO** Filip Claessens

Ik ben in niets echt goed, maar ik kan veel dingen een beetje', lacht Evenepoel. 'Ik houd van kunst en ik vind het fijn om bijvoorbeeld een trap te maken of een internationale conferentie te organiseren. En: ik kook graag, maar ik zou me absoluut geen chef-kok noemen. Ik kook altijd eenvoudige dingen die ik leerde door te kijken of mee te helpen in de keuken.'

Een paar jaar geleden schreef Evenepoel stukjes voor Radio 2 en zo komt het dat hij nog steeds wordt gevraagd voor reportages over het Pajottenland. Jos Huwaert klopte bij hem aan toen hij een boek over de eetcultuur in het Pajottenland wilde maken. 'In het boek staat een recept over konijn met geuze. Enige tijd later wilde RINGtv dat filmen met de dame van het recept, maar zij was ondertussen al in de hemelse potten aan te roeren. En zo kwam de regionale televisie bij mij terecht voor mijn versie van het recept. Mijn *gekokerel* werd zo mooi in beeld gebracht dat ik nadien vragen kreeg van culinaire tijdschriften en jury's van kookwedstrijden. Telkens moest ik hen overtuigen dat ik maar een nederig *amateurkokske* ben.'

Maar de liefhebber-kok uit Pamel weet best veel over oude culinaire gewoontes uit de streek. Als tiener stond er 's vrijdags al eens *prinjseskes mé gezojjen ouè* op het menu. 'Bij ons thuis was het een drukke bedoening. Vader had een schrijnwerkerij, moeder deed het huishouden, hielp mee in de zaak en

onderhield de tuin. Op vrijdag had moeder geen tijd, want dan ging zij aardbeien plukken op de kwekerij van haar vader. Omdat wij toch iets te eten moesten hebben, maakte zij op voorhand puree en prinsessenboontjes klaar. De melksaus kon absoluut niet gezond zijn met al die boter. Zij liet de saus inkoken en deed er heel veel peper bij. Intussen legde zij de eieren twee à drie minuten in kokend water. Dan werd de puree opgediend, met daarop de prinsesjes en een kwak saus. In het midden kwam het gekookte eitje. Als je dat opendeed, vloeide de dooier over het geheel, wat een kleurrijk spektakel opleverde. In de jaren 60 mocht je als katholiek op vrijdag geen vlees eten. Dat gekookte ei gaf ons toch wat eiwitten en wij waren *gescapeerd*, zoals ze in het Pamel zeggen.'

'Een ander, heel eenvoudig, gerecht dat ons moeder maakte als ze zich moest haasten, was *azouënsaas mé andouëf*. Daarvoor liet ze *totjes* – blokjes spek – rustig bakken tot ze goed hard werden. Het vet werd afgegoten. Dan deed ze er een flinke scheut water bij, zodat het spek nog wat smaak afgaf bij het koken. Vervolgens mocht het met aardappelzetmeel indikken. Tot slot voegde ze er een flinke scheut witte azijn aan toe en werd er goed geroerd. De azijnsaus werd royaal over fijngesneden rauwe andijvie gestrooid. Het geheel werd opgediend met gekookte aardappelen. Zo simpel, dat gerecht, heel voedzaam en lekker.'

900 jaar Norbertijnen in Grimbergen

De Sint-Servaas abdijkerk, verbonden aan de oudste bewoonde Norbertijnerabdij ter wereld, torent hoog boven Grimbergen uit. Het symboliseert de monumentale uitstraling van de Norbertijnen in de afgelopen 900 jaar. De kleiner wordende abdijsamenleving staat echter voor grote uitdagingen.

TEKST Gerard Hautekeur • FOTO Filip Claessens

De Norbertijnen worden ook wel *witheren* genoemd omwille van hun witte pij. Erik De Sutter is sinds 2004 abt van de Abdij van Grimbergen. Johan Goossens werd in 2001 pastoor in Grimbergen, en in 2004 ook prior of rechterhand van de abt. De naam Norbertijn ontleen ze aan hun stichter Norbertus, die in 1121 in het Zuid-Franse Prémontré zijn eerste klooster oprichtte. De verschillende Norbertijnerabdijsamenlevingen vieren dit jaar hun 900 jarig bestaan: Grimbergen, Averbode, Postel, Tongerlo, Leffe en Leuven.

Drie pijlers

Omstreeks 1128 nemen Norbertijnen hun intrek in een leegstaand klooster in Grimbergen, op verzoek van de Berthouts, de heren van Grimbergen die hun politieke macht willen versterken. 'De Norbertijnen beantwoordden in de 12e eeuw de oproep van paus Gregorius om de kerk te hervormen en gemeenschap te vormen, gebedsdiensten te verzorgen en zich dienstbaar te maken. Daarin onderscheiden we ons van monniken, die afgezonderd in hun klooster buiten de wereld leven', verduidelijkt de abt. 'Vanaf de stichting van onze abdij waren we actief in het parochiaal leven en richtten eigen *witte parochies* op die tot aan de Franse revolutie bleven voortbestaan. Tegenwoordig worden de priesters in alle parochies door het bisdom benoemd. Het gemeenschapsleven, de gebedsdiensten en het pastoraal werk in de parochies vormen nog altijd de rode draad in ons dagelijks leven. Het zijn de drie pijlers van de Norbertijnerabdij.'

Pastoor Goossens is verrast dat er in de woonkamer van menig gezin in Grimbergen een kunstwerk hangt met een afbeelding van de abdijkerk. Voor kunstschilders aan de Maalbeek was de abdij van Grimbergen een blikvanger. De abdijkerk is een herkenningspunt en bepaalt mee de uitstraling van Grimbergen. Het is een spiritueel centrum en een bruisende culturele ontmoetingsplek.

'Dankzij de radio- en tv-missen in de voorbije vijftig jaar raakte de abdijkerk van Grimbergen bekend bij een breed publiek. In de zondagsmissen en op hoogdagen kan je er Gregoriaanse muziek beluisteren, verzorgd door het eigen Gregoriaans Abdijkoor. Met de zes cd's bezorgde het koor de abdij naam en faam tot ver buiten de gemeente. Om de liturgische diensten op te luisteren, beschikken we over twee orgels: het

kleinere koororgel en het historische orgel achter in de kerk dat door orgelbouwer Potvlieghe werd gerestaureerd. Door de goede samenwerking met de Werkgroep Abdijgemeenschap (WAG) en het cultureel centrum Strombeek vinden in de abdijkerk hoogstaande orgelconcerten plaats. Ook de beiaard en de beiaardmuziek zijn toonaangevend. Hoog in de toren van de abdijkerk van Grimbergen hangen 49 klokken. De Beiaardvrienden van Grimbergen organiseren in de maanden juli en augustus concerten op vrijdagavond. Daarnaast zijn er de zondagse beiaardconcerten.'

MIRA

Norbertiesen liggen aan de basis van belangrijke maatschappelijke initiatieven. Zo verwierf de Abdij van Averbode bekendheid met zijn drukkerij en uitgeverij. Voor de Abdij van Grimbergen is dat de Volkssterrenwacht MIRA. 'Onze confrater Armand Pien kon Pieraerts en de abdij overtuigen om hier een volkssterrenwacht uit te bouwen. Hij wees op de noodzaak van begrijpbare informatie over astronomie voor een breed publiek. In 2018 vierde volkssterrenwacht MIRA zijn 50-jarig bestaan met een nieuwe koepel en een krachtige telescoop.

Feniks

Het ging de Norbertijnerabdij Grimbergen lang niet altijd voor de wind. 'In de afgelopen 900 jaar werden bloeiperodes door rampspoed doorkruist', zegt de abt. 'Nog geen twintig jaar na de stichting van onze abdij trokken de Berthouts ten oorlog tegen de hertog van Brabant. De abdij, die zich tijdens die *Grimbergse oorlog* in de frontstreek bevond, ging in de vlammen op. Tijdens de godsdienstoorlog en de beeldenstorm in 1556 werd de abdij opnieuw volledig verwoest. Tijdens de Franse Revolutie werden de abdijgebouwen geplunderd en afgebroken. Alleen de abdijkerk, de sacristie en het poortgebouw bleven gespaard. Telkens opnieuw werd de abdij heropgebouwd. In het wapenschild van de Norbertijnen van Grimbergen is bewust gekozen voor de Feniks, de mythische vogel die om de vijfhonderd jaar uit zijn as herrijst. Het is voor ons het symbool van de veerkracht van de abdijgemeenschap die in tijden van dieptepunten blijft geloven in een religieuze ervaring. Momenteel telt de abdij-

gemeenschap vijftien leden, waarvan er negen effectief in de abdij Grimbergen wonen.'

De abdijgemeenschap wordt kleiner en de afgelopen jaren is er niemand meer ingetreden. Toch roept dit geen vertwijfeling of berusting op. 'De kerk is iedere dag open en het stemt ons gunstig dat we er de hele dag mensen aantreffen. Dankzij de vlotte samenwerking met de gemeentelijke toeristische dienst, zijn er frequent rondleidingen in de kerk en de sacristie. Uiteraard zijn we als kleine ploeg begaan met de kwaliteit en het bereik van de liturgische vieringen. We moeten alert blijven zoeken naar nieuwe mogelijkheden om meer mensen te bereiken.' De abt gooit een pluimpje naar zijn prior, die thuis is in de wereld van de nieuwe media. 'Dankzij *streaming*, waarbij onze diensten online zijn te volgen, betrekken we veel mensen die niet in de kerk aanwezig zijn. Zo kunnen we ook gelijktijdig verschillende woonzorgcentra bereiken.' Pastoor Goossens spreekt zijn grote waardering uit voor de vele vrijwilligers. 'De kleine kring van de negen Norbertijnen van onze abdij wordt door de talrijke vrijwilligers ineens een veel grotere gemeenschap.'

Microbrouwerij

De abdij put kracht uit de positieve verhalen van de afgelopen jaren. In dit verband wijst de abt op de recent opgestarte microbrouwerij, die door de volgehouden inzet van pater Karel Stautemas is gerealiseerd. 'Bij de stichting van de abdij werd in Grimbergen al bier gebrouwen. Vanuit zijn functie als econoom slaagde Karel er in om partners en middelen bijeen te brengen. In het Fenikshof is de microbrouwerij nu volop in werking. Ze is opgevat als een laboratorium om te experimenteren. Ze beperkt de bierproductie tot maximum 10.000 hl per jaar. Er zijn drie bieren ontwikkeld: Astrum (6% alcohol), Magnum Opus (8%) en Ignis (10%). Naast de royalty's die we ontvangen voor de bestaande varianten van het Grimbergen bier, gebrouwen door Carlsberg, beschikken we over extra inkomsten uit de eigen bierproductie. Die middelen kunnen we aanwenden voor het onderhoud van het abdijpatrimonium en de financiële steun aan goede doelen.'

 www.abdijgrimbergen.be

Vaccinatiecentra

De meesten van ons hebben inmiddels hun twee vaccinatieprikken gekregen. Mijn eigen ervaring in vaccinatiecentrum Bolwerk in Vilvoorde was er eentje om in te kaderen. Nog nooit kwam ik op drie kwartier tijd in contact met zoveel vriendelijke en behulpzame mensen. Alles liep op wieltjes. Vanaf de eerste stap aan de straat tot de laatste na een kwartiertje in de wachtzaal liep op alle vlakken zo voortreffelijk dat dit wel eens de gebeurtenis van het jaar zou kunnen zijn. Aan alle vrijwilligers en andere betrokkenen een heel dikke pluim.

Intussen staan ze toch al ettelijke maanden paraat en het einde is nog niet in zicht. Altijd met diezelfde gemeente glimlach en hulpvaardigheid. Zelfs als ik er nu gewoon passeer te voet of met de fiets krijg ik een welgemeende groet. Eenzelfde geluid bereikt mij vanuit het vaccinatiecentrum in Kampenhout. Een beetje vriendelijkheid en normaliteit: het doet zo'n deugd in deze harde en soms onbeschofte tijden. Het voelt bijna onhedendaags aan.

Kregen deze mensen allemaal dezelfde opleiding? Was er een doorgedreven selectie op vriendelijkheid en efficiëntie? Ik heb nog niet de tijd gehad om me er in te verdiepen, maar het is werkelijk verbazingwekkend om te zien waartoe een beetje menselijke vriendelijkheid in staat is. Op de Vlaams feestdag van 11 juli werden vijf Vlaamse eretekens uitgereikt voor mensen of organisaties 'die zich nuttig maken'. Eén ervan ging naar de vrijwilligers en medewerkers van alle vijftien negentig vaccinatiecentra. Dik verdiend. De wereld is nog niet om zeep.

TEKST Herman Dierickx • FOTO Filip Claessens

Iets en niets, ergens en nergens

‘(N)Iets’ is geen gewoon voorleesboek van Gaea Schoeters. Er zit muziek bij van Annelies Van Parys, vertolkt door het eigentijdse Goeyvaerts Trio. ‘Kinderen zitten nog niet met vaste concepten in hun hoofd over hoe iets/niets moet klinken.’

TEKST Tom Peeters • FOTO Filip Claessens

Als kind werd auteur Gaea Schoeters (45) vaak meegesleept naar klassieke concerten, maar een hedendaagse klassieke voorstelling had ze tot tien jaar geleden nooit gezien. Toen kwam er ‘Bzzz’t’, een muziektheaterproductie bedoeld voor kleine kinderen met eigentijdse muziek (voor soloharp) gecomponeerd door Annelies Van Parys. ‘Ik was stomverbaasd’, blikt Schoeters terug op de ervaring. ‘Zo simpel kan het dus zijn. Ik werd verplicht om op een andere manier naar muziek te luisteren. Voor mij een hele omschakeling, maar kinderen zijn een onbeschreven blad en aanvaarden veel sneller muziek waarvan volwassenen denken dat ze te ingewikkeld of te abstract is. Ze vragen zich niet af: is dit (nog) muziek?’ Met ‘(N)Iets’ koppelt Schoeters haar verhaal aan eigentijdse muziek.

Kinderlijke verwondering

Ook Pieter Stas van het Goeyvaerts Trio is vertrouwd met het gemak waarmee kinderen nieuwe muziek opnemen. ‘Ze stellen zich veel minder voorwaardelijk op.’ De cellist van het strijktrio, dat bekend staat voor zijn vertolkingen van 20e en 21e-eeuwse muziek, was op zijn vijftiende ondersteboven toen hij het celloconcerto van Ligeti hoorde. ‘De nadruk lag veel meer op sfeer dan op virtuositeit. Wat een briljant componist, dacht ik. Wij zitten hier uren te studeren op concerto’s van Haydn of Dvořák, terwijl hij gewoon constant dezelfde noot blijft aanhouden.

Je zou het resultaat kunnen vergelijken met je allereerste celloles, of met een kind dat steeds opnieuw dezelfde prent inkleurt.’

Schoeters: ‘Daarom is het fijn dat de muzikanten tijdens de voorleesvoorstelling mee op het podium staan in plaats van in een orkestbak of achter een gordijn. Kinderen zien graag wat er gebeurt, hoe een bepaald geluid gemaakt wordt en uit welk instrument het komt. Dat maakt het voor hen extra spannend en prikkelt hun verwondering. Voor mij moest er sowieso muziek bij, net omdat die veel beter dan tekst ruimte laat om zelf dingen in te vullen.’ Eerst wilde ze nieuwe muziek laten componeren door Van Parys, maar al snel bleek dat twee van haar oudere composities – *Drifting Sand* en *Wasser* – pasten bij haar verhaal, dat eveneens uit twee delen bestaat: *Niets en Iets*. Telkens delen een kat en een hond in een eenvoudige taal existentiële beschouwingen over het leven.

Taalspelletjes en kleurvlakken

De tekst borduurt voort op een vraag die Schoeters ooit kreeg om iets te maken over grote verwachtingen. ‘Ik kwam uit bij de vaststelling dat vanaf het moment dat we iets verwachten we die verwachting stevast invullen met iets concreet. Maar op die manier versmallen we wat we allemaal zouden kunnen verwachten. Is het niet mooier om niets te verwachten, want dan kan alles nog? Vanuit die insteek ontspint zich tussen

de twee dieren een conversatie die hen altijd maar verder leidt in hun gedachten. Dubbele betekenissen en woordspelletjes tussen iets en niets en ergens en nergens drijven hun redeneringen vooruit.’ En zo belandt Schoeters uiteindelijk spontaan weer bij haar artistieke dada: taal in al zijn facetten. Ze had al een reisboek, een roman, scenario’s, libretto’s en journalistieke stukken geschreven, nu zit er dus ook een kinder/voorleesboek in haar bibliografie. Met tekeningen van Gerda Dendooven bovendien.

‘Ook die zijn fundamenteel’, zegt Schoeters. ‘Ik wist vanaf het begin dat het een prentenboek moest zijn, met een link naar het werk van (*de Amerikaanse conceptuele schilder*) Mark Rothko, die vooral bekend is om zijn kleurvlakken. Zo heb ik Gerda uit haar comfortzone gekregen. Normaal gezien begint ze met knippen en plakken, nu moest ze haast gaan schilderen. Het resultaat was compleet anders dan ik me vooraf had voorgesteld, maar het gaf de essentie en de sfeer van het verhaal perfect weer. Heel bijzonder vond ik dat. Ons enige discussiepunt was de hond. Gerda wilde een poedel, voor mij mocht het elke andere hond zijn, maar géén poedel.’ (lacht)

ZO • 26 SEP • 10.30

Gaea Schoeters & Goeyvaerts Strijktrio

Schrijvers op Zondag

Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

Horst Arts & Music Festival:
drie dagen muziek, kunst
en architectuur

Meer dan **een festival**

Na een afgelaste editie in 2020 strijkt het Horst Arts & Music Festival voor de tweede keer neer op de Asiat-site in Vilvoorde. Drie dagen euforisch maar ook duurzaam dansen en feesten in een decor met veel groen, architectuur en beeldende kunst.

TEKST Michaël Bellon • FOTO Filip Claessens

De Asiat-site in Vilvoorde vormt van 10 tot 12 september het spectaculaire decor voor het Horst Arts & Music Festival. Het festival combineert elektronische muziek, architecturale ingrepen en beeldende kunst, op een plek waar de natuur terrein herwint op de oude militaire site, en waarvan de stad een levendige publieke ruimte wil maken. Het festival is een organisatie van vzw Onkruid, die voor het luik beeldende kunst wordt bijgestaan door vzw Onder Stroom.

Iconisch decor

‘Onkruid ontstond in 2014, samen met het festival’, legt medeoprichter Jochem Daelman uit. ‘We willen publieke ruimtes *activeren* met onze multidisciplinaire projecten. Door kunstenaars over de plek te laten nadenken, maar ook door verenigingen en organisaties erbij te betrekken.’

De eerste vijf edities van Horts Arts & Music werden georganiseerd op het kasteeldomein Horst in Holsbeek. In 2019 kwam de overstap naar Asiat, dat van 1946 tot 2008 een militaire site was waar soldaten in loodsen en barakken componenten voor militaire telecommunicatie

vervaardigden. Vilvoorde kocht de site aan en voor het festival bleek de verhuis een succes. Daelman: ‘Horst was te klein geworden. De ruwe, industriële en groene plek in Vilvoorde is zowat het tegenbeeld van Horst, maar dat is verfrissend, en onze ambities vallen samen met de noden van de stad. Festivalgangers hebben het gevoel op ontdekking te gaan tussen oude verwarmingsinstallaties, citernen en barakken.’ De twee enorme koeltorens van de gascentrale zorgen voor een iconisch decor.

Samen feesten en duurzaam activisme

Door corona kreeg de eerste editie van het festival op Asiat vorig jaar geen vervolg, ‘Met een capaciteit van 7.000 bezoekers per dag kan het festival nu opnieuw doorgaan. Met een covidcertificaat, een positieve PCR-test of een sneltest, die je op de site zelf nog kan laten afnemen, en een ticket kan je binnen. We beschikken over vijf kleinere podia met eenzelfde capaciteit verspreid over de hele site.’

Curator Simon Nowak koos voor een heel breed aanbod van tachtig hedendaagse internationale en lokale elektronische (dans)acts. Van een absolute technopionier uit Detroit als

Jeff Mills tot een activistisch Brussels collectief als For All Queens. Hier kan je artiesten zien die volgend jaar de danstenten in Dour of Pukkelpop doen volstromen. ‘We zetten in op samen feesten, maar ook op diversiteit, met vaak jonge artiesten die op een ethische of activistische manier in hun vak staan. En op duurzaamheid, met ons exclusief vegetarisch eten en het drinken van leidingwater, het stimuleren van openbaar vervoer, het hergebruik van materialen.’

Via de workshops van Horst Lab hebben residents, samen met architecten, de podiumpaviljoenen gebouwd die tijdens het festival worden gebruikt. De Brusselse circulaire coöperatie Rotor heeft een serre uit Normandië gedemonteerd en heropgebouwd. De Zwitserse architect Leopold Banchini heeft een podium van de editie 2019 omgebouwd tot een ronde concertschuur.

Ondertussen loopt ook de kunsttentoonstelling *Flying on the raven's wing*, waarop kunstenaars als Daan Gielis, Grace Ndritu, Marinella Senatore en Rashid Johnson het protesterende, dansende, liefhebbende en trippende lichaam laat fêteren. ‘Er is een lange termijn akkoord met de stad Vilvoorde voor het beheer van de Asiat-site. Het festival zal dan een onderdeel worden van een jaarwerking die de plek permanent toegankelijk en aantrekkelijk moet maken voor de buurtbewoners.’

10, 11 EN 12 SEP Horstfestival

Vilvoorde, Asiat-site,
www.horstartsandmusic.com

Specifieke noden voor specifieke regio

De komende maanden legt RandKrant zijn oor te luister bij de werkgroepen van het Toekomstforum, een samenwerkingsverband van 35 gemeenten uit Halle-Vilvoorde. Wat zijn voor hen de grote uitdagingen voor de regio en hoe pakken ze die aan? In dit artikel volgen we de werkgroepen Integrale Veiligheid en Mobiliteit.

TEKST Liesbeth Bernolet • FOTO Filip Claessens

WERKGROEP INTEGRALE VEILIGHEID 'Veiligheid moet de prioriteit zijn'

De werkgroep Integrale Veiligheid van het Toekomstforum wordt geleid door Hans Bonte (Vooruit), burgemeester van Vilvoorde. Hij valt meteen met de deur in huis: 'Veiligheid zou dé prioriteit moeten zijn in de Vlaamse Rand.' Dat de Vlaamse Rand een complexe regio vol uitdagingen is, staat buiten kijf. Helaas dringt dat nog niet voldoende door bij de Vlaamse en federale overheid, vindt Bonte. 'Ze bekijken zich op de complexiteit van onze regio. We zien hier almaar meer grootstedelijke criminaliteitsfenomenen opduiken zoals een georganiseerde drugscene, radicalisering, een toename van illegale economie en inbraken. Die verbrusseling van de Rand brengt een ongeziene veranderingsdynamiek met zich mee en dat wordt maar niet erkend.'

Verwaarloosd

Dat gebrek aan erkenning zie je in de financiering. 'De fundamentele vraag blijft waarom de Rand minder middelen krijgt dan andere regio's.' Concreet: de politie kampt met een structureel tekort aan mensen. 'Ik heb al vaak met cijfers aangetoond dat de politiezones in de Vlaamse Rand de slechtst gefinancierde zijn van het land.'

Dat blijkt een historisch probleem dat is gegroeid door de hervorming van het politiewezen twintig jaar geleden. 'Men ging er toen van uit dat veel taken opgenomen zouden worden door de Brusselse hoofdstedelijke zones, maar dat is niet zo. Daar komt bij dat de Rand over die tijdspanne volledig is veranderd qua uitzicht, en de bevolking spectaculair is gegroeid. En meer inwoners betekent meer nood aan politiezorg. Al is het maar omdat die nieuwe inwoners moeten worden ingeschreven in hun stad of gemeente.' Bonte wikt zijn woorden: 'Bij de hogere overheden heerst er een grote nonchalance over hoe verwaarloosd onze regio inzake veiligheid is.'

Neem bijvoorbeeld de Randpremie. 'Als we mensen uit onze regio al warm kunnen maken voor politiewerk trekken ze dikwijls naar Brussel omdat ze daar met de premies tot 700 euro per maand meer kunnen verdienen. Voor hetzelfde werk.' De kwestie is een oud zeer en ligt nu op de tafel van de minister van Binnenlandse Zaken Annelies Verlinden (CD&V). Maar Bonte legt de verantwoordelijkheid niet alleen op het federale niveau. 'Ook Vlaams minister bevoegd voor de Rand, Ben Weyts (N-VA), heeft een verantwoordelijkheid. 'Gezien veiligheid hier de grootste prioriteit is, zouden daar ook middelen uit het Randfonds voor moeten worden aangewend. We zouden er de Randpremie mee kunnen betalen', zegt Bonte. 'En ik kan me niet voorstellen dat Vlaams minister van Justitie en Handhaving Zuhail Demir (N-VA) er mee kan

leven dat de politiezones in Vlaanderen allemaal anders worden uitgebouwd.'

Eigen rechtbank

Ook de organisatie van het justitiewezen in Halle-Vilvoorde blijft een heikel punt. Halle-Vilvoorde heeft dan wel een eigen parket, maar ook hier is de financiering een probleem. 'In vergelijking met het aantal inwoners en de criminaliteitscijfers krijgen we veel minder middelen dan de andere parketten. Bovendien is ons parket slecht gehuisvest en worden we geconfronteerd met een tekort aan specialisatie.' Ook de roep om een eigen rechtbank voor Halle-Vilvoorde blijft klinken. 'Gezien het gerechtelijk arrondissement is dit de logica zelf. Ik reken op de Vlaamse ministers Weyts en Demir om mee druk uit te oefenen op het federale niveau.'

De uitbouw van justitieantennes in Asse, Halle en recent in Vilvoorde is een feit. 'Dit is een Vlaamse bevoegdheid en qua impact minder groot dan een eigen rechtbank vanuit Justitie zelf, maar elke stap vooruit is goed', vindt Bonte. Maar de ambities reiken verder. 'We moeten van de federale en de Vlaamse overheid eisen dat het veiligheidsbeleid in onze regio op punt wordt gesteld. Dat kan alleen als alle burgemeesters van Halle-Vilvoorde een front vormen en de lokale en regionale belangen verdedigen, los van partijloyaliteiten en politieke kleuren. Als die bereidheid er is, ben ik ervan overtuigd dat we mooie resultaten kunnen boeken, maar het is wel een essentiële voorwaarde.'

Hans Bonte

Jan Desmeth

WERKGROEP MOBILITEIT

'Over mobiliteit moet je groots durven denken'

Jan Desmeth (N-VA), burgemeester van Sint-Pieters-Leeuw, is voorzitter van de werkgroep Mobiliteit. In de eerste helft van dit jaar liet de werkgroep in twee dossiers van zich horen. Het Toekomstforum sprak zich uit tegen de geplande Brusselse stadstol *Smart-Move* en wil meer Vlaamse middelen voor *Vervoer op Maat*. 'Wij vragen niet zomaar extra geld. Wij vragen meer middelen als uit onderzoek blijkt dat het nodig is. En onze regio heeft meer nodig', zegt Desmeth.

Specifieke noden

Vervoer op Maat maakt deel uit van het nieuwe vervoersplan van de Vlaamse overheid en moet de basisbereikbaarheid van het openbaar vervoersnet garanderen. Het vertrekt vanuit de specifieke noden van een regio. In de plaats van een buslijn waar reizigers amper gebruik van maken, kan er deelmobiliteit en/of een (collectieve) taxidienst worden voorzien. Bijna elke Vlaamse vervoerregioraad bereikte daarover een akkoord met de Vlaamse overheid. Die van de Vlaamse Rand gaf enkel een voorwaardelijk akkoord. 'Objectief gezien zijn de noden vanuit

de Vlaamse Rand richting Pajottenland groter dan elders in Vlaanderen; dus we hebben meer middelen nodig. We hebben hier een aantal buslijnen rijden waar gemiddeld 0,9 reizigers op zitten. Dat je die afschaft en vervangt door een taxidienst vind ik een goede zaak. Maar wie zal die taxichauffeurs betalen?'

In de blinde vlekken en de meer landelijke gemeenten is het aantal reizigers te klein om bijvoorbeeld Mobipunten aan te leggen en is het interessanter om een taxi- of shuttledienst te organiseren die mensen naar een volgend mobiliteitsknooppunt brengt. En dus zijn er behalve de toegekende investeringsmiddelen vooral exploitatiemiddelen nodig. Volgens Desmeth is er een foute verdeelsleutel gebruikt bij het toekennen van de Vlaamse middelen voor vervoer op maat. 'Dat je je vergist, is geen domigheid. Maar je vergissing rechtzetten, is intelligent.'

Desmeth vindt een akkoord over *Vervoer op Maat* en de geplande herinrichting van de Ring rond Brussel prioritair. 'We zijn heel blij dat die werken in 2025 echt van start kunnen gaan, maar we beseffen dat de Vlaamse Rand tijdens de werken veel sluipverkeer zal moeten slikken. Daarom willen we extra flankerende maatregelen.' Desmeth wil de Vlaamse overheid tegen het eind van deze legislatuur een dossier voorleggen met de extra's die nodig zijn. 'Realistisch gezien voor spel ik pas een grote doorbraak in dit dossier bij de volgende regeringsonderhandelingen in 2024.'

Eén van de redenen hiervoor is dat het Brussels Hoofdstedelijk Gewest nog een vergunning moet geven voor een stukje ter hoogte van Koningslo, alsook een positief advies over een stukje herinrichting van de Ring tussen Zellik en Jette. Maar Brussel ligt dwars. 'In Brussel wil men de wagen niet in de stad, maar tegelijkertijd doet men moeilijk over de Ring. Nochtans is dat het alternatief.' De stadstol die Brussel wil heffen, valt in de Rand niet in goede aarde. 90% van de burgemeesters van Halle-Vilvoorde sprak zich uit tegen die heffing. 'Wat ons stoort, is dat het opnieuw een tol is, een extra belasting, enkel te betalen door Vlamingen en Walen', verduidelijkt Desmeth. 'Brussel krijgt van hen al een mobiliteits- en een pendeldotatie om haar hoofdstedelijke rol waar te maken. Nu nog eens geld vragen, is te veel van het goede. We betalen al twee keer.'

Zuiderring

Desmeth wil uit eigen naam nog een ambitie opwerpen: het sluiten van de Ring door de aanleg van een Zuiderring rond Brussel. 'De Ring rond Brussel is nooit afgewerkt omdat men niet aan het Zoniënwoud wou raken. Maar als je het woud over een afstand van 9 km ondertunnelt, raak je niet aan de fauna en flora en creëer je een belangrijke *shortcut*. Bovendien zouden gebruikers hiervoor wel tol willen betalen, meent Desmeth. 'Voor de Liefkenshoektunnel in Antwerpen betaalt men tol om een omweg te volgen. Voor deze Zuiderring zou men betalen om een *shortcut* te nemen. Het is misschien een ambitie op lange termijn, maar als het over mobiliteit gaat, moeten we soms groots durven denken.'

© MATHIEU MICHIELS

BALSAM (25-26/9)

ZA • 25 SEP • 20.30

Panaché

Warre Borgmans & Lou Roman Band
Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

ZA • 29 SEP • 20.30

Nuff said

met Alex Agnew, Jade Mintjens e.a.
Vilvoorde, CC Het Bolwerk,
02 255 46 90

DANS

WO • 29 SEP • 20.30

Kind

Peeping Tom
Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

LITERATUUR

DO • 23 SEP • 20.30

Wielerman

Renaat Schotte
Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

ZO • 26 SEP • 10.30

Gaea Schoeters & Goeyvaerts Strijktrio

Schrijvers op Zondag
Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

PODIUM

THEATER

ZA • 4 SEP • 20.30

Anatole

Compagnie Marius
Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

9 EN 10 SEP • 20.30

Rondedans

De Verooveraars
Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

VR • 10 SEP • 20.30

Sportman II

Ruben Van Gucht, Mathieu & Guillaume, Jonathan Bockstael
Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

VR • 19 SEP • 20.30

Bahamontes on Tour

Tervuren, CC De Warandepoort,
02 766 53 47

ZA • 18 SEP • 20.30

John en Jane

De Mannschaft
Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

DO • 23 SEP • 20.00

Het gezin Van Paemel

SKaGeN
Wemmel, GC de Zandloper,
02 460 73 24

ZA • 25 SEP • 20.15

De dame in het busje

Loge10
Alseberg, CC de Meent,
02 359 16 00

25 EN 26 SEP • 16.00 EN 20.30

Balsam

Laika/ Zefiro Torna
Grimbergen, Den Douwe,
02 263 03 43

KIDS

ZO • 5 SEP • 15.00

K3. Dans van de farao

familiefilm
Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

ZA • 18 SEP • 13.30 EN 16.00

Bumba op reis

Studio 100
Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

ZO • 19 SEP • 14.00 EN 16.00

Time Play (+5j)

Lap
Asse, artiestenparking, 02 456 01 60

DO • 23 SEP • 20.30

Sono lo (+12j)

Danny & Pepijn Ronaldo
Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

ZA • 25 SEP • 20.00

Mijn vader is een saucisse (+9j)

Zaventem, CC De Factorij,
02 307 72 72

ZO • 26 SEP • 11.30

Wolfwalkers (+6j)

brunchfilm
Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

ZO • 26 SEP • 10.30

Wel heb je ooit & Choums Odyssee (+3j)

ontbijtfilm
Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

ZO • 26 SEP • 15.00

De Roofkes (+6j)

Tal en Thee
Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

WO • 29 SEP • 15.00

Pluche (+3j)

De Speelman
Sint-Genesius-Rode, GC de Boesdaal-
hoeve, 02 381 14 51

HUMOR

ZO • 19 SEP • 10.30

Fwiet! Fwiet!

Begijn Le Bleu
Sint-Genesius-Rode, GC de Boesdaal-
hoeve, 02 381 14 51

WO • 22 SEP • 20.30

't Zal schoon zijn als het af is

Adriaan Van den Hoof
Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

VR • 24 SEP • 20.30

Full contact

Steven Mahieu
Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

MUZIEK

DO • 2 SEP • 20.30

Spelen in den Hof

Tine & Pieter Embrechts
Dilbeek, tuin Odisee, 02 466 20 30

VR • 3 SEP • 20.00

Koer1853. Roland

Grimbergen, terras CC Strombeek,
02 263 03 43

MA • 6 SEP • 20.30

Fulco & Schntzl

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

ZO • 12 SEP • 11.00

Quartz Ensemble & Florian Noack

Meise, kerk Meuzegem, 02 892 24 40

DI • 14 SEP • 14.00

Demi-geus

Overijse, wzc Mariëndal, 02 687 59 59

VR • 17 SEP • 19.00

Stéphanie Proot (piano) & Nina Poskin (altviool)

Max Bruch en Dmitri Sjostakovitsj
Bellingen, abdijkerk,
www.kunstinpepigen.be

VR • 17 SEP • 19.30

A Sky Full of Stars

Koninklijke Muziekkapel van de
Marine
Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

VR • 17 SEP • 20.00

Douglas Firs (try-out)

Meise, GC De Muze van Meise,
02 892 24 40

ZO • 18 SEP • 20.15

Ziza Youssouf. Afrikafeest

Alseberg, domein Rondenbos,
02 359 16 00

MA • 20 SEP • 15.00

Dana Winner

Hoeilaart, GC Felix Sohie, 02 657 05 04

DO • 23 SEP • 20.00

Nele Bauwens (try-out)

Sint-Pieters-Leeuw, CC Coloma,
02 371 22 62

VR • 24 SEP • 20.00

Op 45 toeren

Along Comes Mary
Wezembeek-Oppem, GC de Kam,
02 731 43 31

VR • 24 SEP • 20.30

Portu in Core

I Muvrini
Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

VR • 24 SEP • 20.00

Belpopband

Meise, GC De Muze van Meise,
02 892 24 40

VR • 24 SEP • 20.00

Axelle Red

Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

ZA • 25 SEP • 20.00

De Bonanzas

Kraainem, GC de Lijsterbes,
02 721 28 06

ZO • 26 SEP • 15.00

Wood vs wood. Clarinet meets marimba

Alseberg, klein foyer springveer,
02 359 16 00

WO • 29 SEP • 20.30

Sommers of 69

Willy Sommers
Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

DO • 30 SEP • 18.30 EN 21.00

What a wonderfull.. Toots

Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

DO • 30 SEP • 20.00

Bach. Concerti voor klavecimbel en strijkers

La Petite Bande
Wezembeek-Oppem, GC de Kam,
02 731 43 31

DO • 30 SEP • 20.00

Riguelle & Hautekiet Quartet play Randy Newman

Meise, GC De Muze van Meise,
02 892 24 40

Drunk

ZO • 5 SEP • 20.00

Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

DI • 7 SEP • 20.30

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

DI • 7 SEP • 20.30

Promising young woman

Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

WO • 8 SEP • 20.00

Filles de joie

Overijse, CC Den Blank,
02 687 59 59

ZO • 12 SEP • 20.00

Sons of Philadelphia

Alseberg, CC de Meent,
02 359 16 00

The Father

DI • 14 SEP • 20.30

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

ZO • 26 SEP • 20.00

Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

DI • 14 SEP • 20.30

The Mauritanian

Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

Tenet

WO • 15 SEP • 20.00

Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

DI • 28 SEP • 20.00

Zaventem, CC De Factorij,

02 307 72 72

DO • 16 SEP • 15.00 EN 20.00

The Peanut Falcon

Wezembeek-Oppem, GC de Kam,
02 731 43 31

DO • 16 SEP • 14.00

Felix, de musical

Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

ZO • 19 SEP • 20.00

Adam

Afrikafilmfestival
Alseberg, CC de Meent,
02 359 16 00

MA • 20 SEP • 20.30

The Mole Agent

Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

DI • 21 SEP • 14.00

Judy

Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

DI • 21 SEP • 20.30

De Oost

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

DI • 21 SEP • 14.00

La bonne épouse

Linkebeek, GC de Moelie,
02 380 77 51

DI • 21 SEP • 20.30

Falling

Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

WO • 22 SEP • 20.00

The Racer

Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

DI • 28 SEP • 20.30

First Cow

Dilbeek, CC Westrand,
02 466 20 30

DI • 28 SEP • 20.30

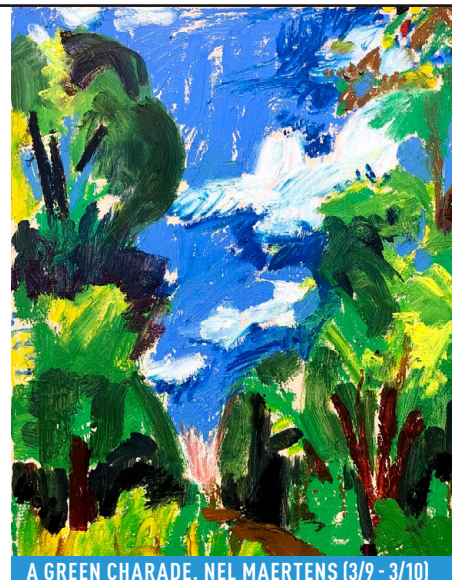
Le Sorelle Macaluso

Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

WO • 29 SEP • 20.00

Beanpole

Overijse, CC Den Blank,
02 687 59 59

A GREEN CHARADE, NEL MAERTENS (3/9 - 3/10)

EXPO

3 SEP TOT 3 OKT

**Tranquility in Time,
An Roovers
Planting new Mbari's.
Obi Okigbo
A Green Charade.
Nel Maertens**

Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

4 EN 5 SEP • 14.00

Patacoronia

Linkebeek, GC de Moelie,
02 380 77 51

4, 5, 11 & 12 SEP

Tuin der Onlusten

Alseberg, Klutsstraat 24,
0486 80 64 48

11 SEP TOT 14 NOV

**Moelijke tijden, onvermoed
verleden. Overijse,
Wereldoorlog II**

Overijse, CC Den Blank,
02 687 59 59

16 TOT 26 SEP

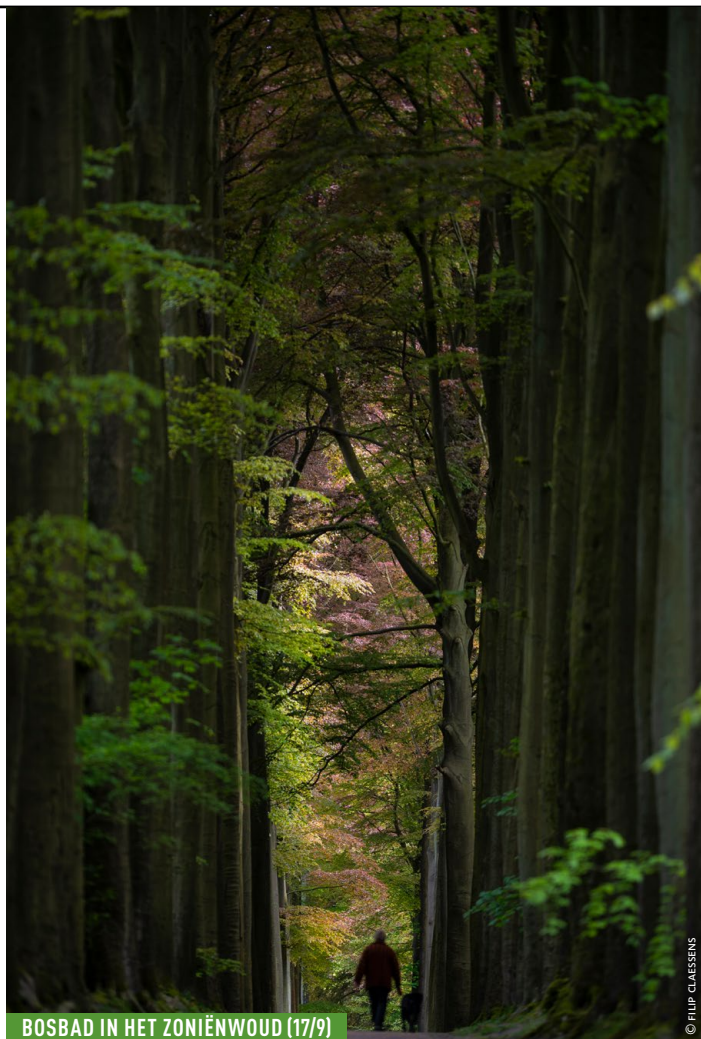
**Artistic Evolution I.
Christiaan Henri De Smedt**

Jezus-Eik, GC de Bosuil,
02 657 31 79

TOT 19 SEP

**Architecture Sculptures.
Jacques Moeschal**

Brussel, Bozar,
www.bozar.be

BOSBAD IN HET ZONIËNWOU (17/9)

© FILIP CLAESSENS

TOT 19 SEP
Peter Schoutsen.
Vreemde karakters
 Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

TOT 19 SEP
Heidi Leenaards.
Broken Horizons
 Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

20 SEP TOT 9 OKT
Jana Vasiljevic. Platteland
 Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

T.E.M 30 OKT
Born Refugee.
A Rohingya Story
 Turjoy Chowdhury
 Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

TOT 31 OKT
Anne Daems. Tuinkamer
 Brussel, Bozar,
 www.bozar.be

TOT 2 JAN
Abstracte kunst
in vogelvlucht
 Drogenbos, Felixart Museum,
 02 377 57 22

OP STAP

DO • 2 SEP • 14.00
Druivenwandeling
 Huldenberg,
 gemeenteplein,
 www.ngz.be

DO • 9 SEP • 14.00
Op verkenning
in Duisburg/Vossem
 Duisburg,
 Sint-Katarinakerk,
 www.ngz.be

ZO • 12 SEP • 14.00
Erfgoedwandeling
 Hoeilaart, Bosmuseum,
 www.ngz.be

ZO • 12 SEP • 10.00
Erfgoedparels
 Sint-Martens-Bodegem,
 Dorpsplein 5,
 02 466 20 30

VR • 17 SEP • 10.00
Bosbad in het Zoniënwoud
 Jezus-Eik, GC de Bosuil, 02 657 31 79

DO • 23 SEP • 14.00
Het Keltische Woud
 Bosvoorde, parking renbaan,
 www.ngz.be

TOT 27 SEP
Kunsten Route(s)
des Arts 2021
 6 natuur- en kunstwandelingen
 Tubize, Rebecq, Ittre, Braine-le-
 Château, Halle & Beersel,
 www.kunstenroutesdesarts.be

TOT 30 SEP
Theaterwandeling.
Een blauwe vogel
 Tervuren, centrum,
 www.thoftervuren.be

DO • 30 SEP • 14.00
Flaneren langs
het Woluwe-riviertje
 Sint-Pieters-Woluwe, parking tram-
 museum, www.ngz.be

TOT 17 OKT
Erfgoedwandeling.
Stenen Getuigen
 Gaasbeek, Kasteelpark,
 www.kasteelvangasbeek.be

TOT 31 DEC
Theaterwandeling.
De vos in het bos
 Anna's Steen
 Tervuren, park, www.thoftervuren.be

VARIA

Ezelsoor
 boekenkaftdag
VR • 3 SEP • 15.30
 Linkebeek, GC de Moelie, 02 380 77 51
 Sint-Genesius-Rode,
 GC de Boesdaalhoeve, 02 381 14 51
ZA • 4 SEP • 10.00
 Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

TOT 5 SEP
De Gordel
 fiets-en wandelparcours
 Verschillende locaties,
 www.degordel.be

10, 11 EN 12 SEP
Horstfestival
 Vilvoorde,
 Asiat-site,
 www.horstartsandmusic.com

ZA • 18 SEP • 19.30
In alle eerlijkheid
 Illusionist Nicolas
 Asse,
 Oud Gasthuis,
 02 456 01 60

TOT 19 SEP
WK-Zomerzoektocht
 Tervuren & Duisburg,
 www.thoftervuren.be

ZO • 19 SEP • 13.00
Plein Publiq
 straattheater
 Vilvoorde,
 Grote Markt,
 02 255 46 90

24 T.E.M. 26 SEP
Factorij Festival
 Zaventem,
 CC De Factorij,
 02 307 72 72

24 T.E.M. 26 SEP
Kâsteaux.
Kamermuziekfestival
 Meise,
 Plantentuin,
 www.kasteau.com

25 EN 26 SEP • 14.00
Kunstenaarsparcours
 Linkebeek,
 Drogenbos & Ukkel,
 verschillende locaties

WO • 29 SEP • 20.00
Circle of Life
 Lieve Blancquaert
 Sint-Pieters-Leeuw,
 CC Coloma,
 02 371 22 62

TOT 30 SEP
Fotozoektocht Meise
 Meise,
 kerk, https://fotozoektochtmeise.
 wixsite.com/2021

DO • 30 SEP • 20.30
Artist talk
 Belpop Bonanza
 Dilbeek,
 Castelhof,
 02 466 20 30

Mr and Mrs Clark and Percy,
David Hockney (1970-71)

Lente, altijd weer lente

Bozar zet het najaar in met een dubbeltentoonstelling van David Hockney. Een unieke overzichtstentoonstelling gaat naadloos over in zijn meest recente reeks over de ontluikende lente van 2020. Samen tonen ze meer dan 200 werken van de invloedrijke Britse kunstenaar.

TEKST Ines Minten

Het is al van 1992 geleden dat publieks-lievende David Hockney nog een grote solotentoonstelling had in ons land. Toen Bozar vorig jaar het atelier van de bekende kunstenaar bezocht, was het meteen duidelijk dat zijn recente werk een plaats moest krijgen aan de muren van het Paleis voor Schone Kunsten. Als enige ter wereld brengt Bozar de nieuwe reeks samen met een overzicht uit de collectie van de Tate. 'Het leek ons interessant om Hockneys meest recente werk te contextualiseren door het naast die grote Tate-collectie te plaatsen. Die volgt immers zijn volledige artistieke parcours,' zegt Anne Judong, co-curator bij Bozar.

Herkenbaar

David Hockney werd onlangs 84. Zijn indrukwekkende carrière omspannt al meer dan zes decennia, en zijn faam en populariteit begonnen vroeg in zijn carrière. Met iconische schilderijen zoals zijn 'pool paintings' en dubbelportretten werd hij wereldberoemd. 'Hij wilde altijd al een breed publiek bereiken. Zijn beeldtaal en zijn keuze voor traditionele genres zoals portretten en landschappen zijn ook herkenbaar. Maar wat ik nog het meest bewonder, is hoe hij zichzelf in de loop van zijn carrière is blijven heruitvinden.

Hockney heeft zich alle mogelijke stijlen en materialen eigen gemaakt en is altijd zijn eigen gang gegaan. Nu is hij in de 80 en creëert hij nog steeds nieuwe dingen', zegt Judong.

'De rode draad door zijn werk is zijn fascinatie voor weergave en perspectief: hoe zien wij de wereld? In alle vrijheid en aan de hand van verschillende media – schilderkunst, prentkunst en tekenkunst, foto's, digitale technologieën – vertaalt hij die zoektocht in zijn werken.' Hockney groeide op in het Engelse Yorkshire. Als jonge kunstenaar raakte hij in de ban van de kleuren, het licht en de modernistische architectuur van Los Angeles. 'In de werken die hij daar maakte, zie je die fascinatie voor het spel van het licht op water of huizen. En ze keert terug tot in zijn jongste werk', zegt Judong. 'Ook het landschap is een constante. Zo herontdekte hij de seizoenen toen hij begin jaren 2000 naar zijn geboortestreek terugkeerde.' Sinds 2019 diept hij dat thema nog uit in Normandië, waar hij de evoluerende schoonheid van de bloesems vastlegt.

Dubbelportretten en lente

Uit de collectie van Tate toont Bozar meer dan 80 topstukken en reeksen. Een van de bekendste daarvan is wellicht het levensgrote Mr and Mrs Clark and Percy. Dat werk uit de vroege jaren 70 is

deel van een reeks dubbelportretten waarin Hockney volop experimenteerde met de blik van het geschilderde model versus die van de toeschouwer, en hoe de ene de andere kan sturen. Dit schilderij van meer dan drie meter bij twee toont Ossie Clark en Celia Birtwell, goede vrienden van de kunstenaar, in hun appartement in Londen. Hij schilderde hen in hun slaapkamer omdat er zo'n mooi tegenlicht viel. Beide figuren kijken de bezoeker recht aan en maken zo deel uit van een onderonsje. Het schilderij echoot de traditie van de huwelijksportretten, waarvan Van Eycks Arnolfiniportret een van de belangrijkste voorbeelden is. Bij Van Eyck staat een hondje symbool voor trouw. Bij Hockney roept de kat Percy, die de toeschouwer resoluut de rug toekeert, een iets eigenzinniger lezing van de relatie op. 'Mr and Mrs Clark and Percy blijft een van mijn favoriete Hockneys, maar ik ben ook benieuwd naar de nieuwe reeks. Tijdens de eerste lockdown van 2020 'schilderde' Hockney op zijn iPad dag na dag het ontluiken van de lente in zijn tuin in Normandië. Vervolgens onderzocht hij hoe hij de luminositeit van het tabletscherm kon behouden in afdrukken op papier.' Het resultaat daarvan is *De komst van de lente*. 116 werken op papier die Bozar dens bij elkaar hangt, opdat de toeschouwer in één blik het ontluiken van de lente kan overschouwen. 'Do remember they can't cancel spring', is het motto dat de werken vergezelt. Hoe verwarrend en moeilijk de tijden ook zijn, de lente laat zich niet stoppen.

8 OKT TOT 23 JAN

David Hockney. Works from the Tate Collection, 1954-2017 & The Arrival of Spring, Normandy 2020

Bozar, Brussel, www.bozar.be

Dana van der Bijl

Levenslustige kleuren

Nee leren zeggen. Dana van der Bijl werd er de voorbije jaren steeds beter in. Niet om tegendraads te zijn. Wel om ja aan haar grote passie te kunnen zeggen. 'Schilderen helpt me te worden wie ik ben.'

TEKST Nathalie Dirix • FOTO Filip Claessens

DE FAVORIETEN VAN...

Mooiste plek in Nederland

De Nederlandse heide.

Favoriet gerecht

Rendang, een Indoneesisch stoofpotje.

Mooiste herinnering

Te paard door de heide.

Het is nu al meer dan een jaar dat Van der Bijl haast al haar vrije tijd in het vroegere Bootjeshuis in Tervuren doorbrengt. Samen met beeldhouwster Tatiana Potapova benut ze er de vrijgekomen ruimte als atelier. 'De levenslustige kleuren in mijn werken ontstaan hier spontaan.'

Europees met Aziatische touch

Ze was 22 jaar toen ze Brussel leerde kennen, net afgestudeerd als product designer. 'Ik was meteen weg van de art deco. Ook het grootse, anonieme karakter trok me aan. Wat een contrast met het land waar ik geboren en getogen ben. In Nederland is alles meer geordend en gestructureerd. Het maakt dingen eenvoudiger, maar tegelijk ook saai. Geef mij maar het grillige karakter van de Belgische hoofdstad. Er valt altijd wel iets te ontdekken. Ik heb nog geen moment spijt gehad dat ik ongeveer twintig jaar geleden naar België verhuisde.'

EN More vibrant colours

She was 22 when she first got to know Brussels. 'I fell in love with Art Deco straight away. The huge, anonymous character also appealed to me. What a contrast with the country where I was born and raised. Everything is more well-ordered and organised in the Netherlands. It makes things simpler, but also more boring. I prefer the quirkiness of the Belgian capital. There is always something to discover. I have never ever regretted the decision I made about 20 years ago to move to Belgium.' After a couple of years in Uccle and Etterbeek, she ended up in Tervuren. 'You really feel at home here, a place where you hear so many different languages and come into contact with a whole variety of cultures. Where you were born is completely irrelevant.'

Denkt ze, met het ouder worden, aan een terugkeer naar Nederland? 'Nee, ik sluit niet uit dat ik nog eens verhuis, maar het zal niet terug naar mijn geboorteland zijn. Misschien hebben mijn Zwitsers-Indonesische genen er iets mee te maken? Die kreeg ik mee via mijn vader. Gek hoe dat stukje Azië nog altijd deel uitmaakt van wie ik vandaag ben. Ik heb het dan over de Indonesische ingetogenheid en fijngevoeligheid van mijn grootmoeder. Eigenschappen die me meer liggen dan de Nederlandse uitbundigheid en directheid.'

Eigenlijk, wat betekent dat nu eigenlijk?

'In Nederland houden we ervan de zaken heel helder te stellen. Misschien wel iets te helder. Het is ja of het is nee. Een woord zoals 'eigenlijk' kennen we niet. Het was dan ook even wennen om jullie interpretatie van dat woord te begrijpen', lacht ze. Al klinkt onze Vlaamse woordenschat soms wat vreemd, het heeft haar niet belet om snel ingeburgerd te geraken. Na een paar jaar Ukkel en Etterbeek belandde ze in Tervuren. 'Hier kan je toch niet anders dan je thuis voelen? Je hoort alle talen, komt in contact met veel verschillende culturen. Wat maakt het dan uit waar je geboren bent?' Verlangt ze soms toch niet een tikkeltje naar Nederland? 'Bij de overgang van oud naar nieuw gaan wij in Nederland met zijn allen de straat op om elkaar een gelukkig nieuwjaar te wensen. Dorp of stad, maakt niet uit. Die spontaniteit op een donkere winteravond vind ik hartverwarmend. Dat mis ik wel een beetje.'

Terug naar het meisje van toen

Schilderen is een passie die ze het voorbije jaar opnieuw heeft opgepikt. Als ze over haar schilderijen vertelt, straalt ze levenslust uit. Net zoals haar recente werken waarin vurig rode en fel gele tinten je eraan herinneren dat het leven er is om ons te doen stralen. 'Mijn werk is geëvolueerd. Vroeger schilderde ik vooral figuratief en in grijze tinten. Vaak waren het vogels die hun vleugels uitslaan en op zoek gaan naar betere oorden. Vandaag maak ik abstract werk. Hoe het tot stand komt? Ik probeer mijn gedachten zo weinig mogelijk te laten bezoedelen door de stroom van nieuwsberichten en allerhande meningen. Ik kijk amper nog televisie. Ik wil zo oorspronkelijk en puur mogelijk schilderen wat er innerlijk in mij leeft. Op dit eilandje in het park van Tervuren kom ik helemaal tot mezelf. En ontdek ik opnieuw het vrolijke meisje dat ik vroeger was. Dat ze er na al die jaren nog altijd is, maakt me gelukkig. Voor mij voelt deze fase in mijn leven dan ook als de lente. Dat gevoel heeft het voorbije coronajaar me niet kunnen ontnemen. Integendeel, de rust die over onze jachtige levens neerdaalde, bracht me nog dichter bij wie ik ben.'